

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tése és hirdetési díjak küldendők. ::

Tüzes nyelvek.

Az ügy diadalának biztosítéka, ha a szívben lobog a lelkesültség lángja. A lágymelegség, közöny üdvös eredményt nem szülhet soha. Azok, kik magasztos eszmék szolgálatában állnak, kétségtelenül birják égi adományát a lelkesültség lángjának s ez képezi alapját a kivívott győzelemnek.

A virág sem fejlődik, ha napsugár, jótékony harmat és esőcsepp elő nem segítik növekedését; az eszmék sem nyerhetnek életet, ha azok ápolására, testet öltésére nemes buzgalom, igazi lelkesedés nincsen. Pedig abban, mint ebben benne rejlik a belső erő, csak kifejtteni, érvényre juttatni szükséges azt, hogy megizmosodjék teljesen.

Nem volt és nincs tudomány életerősebb, nincsen eszmedúsabb lelki kincs, mint minőt az emberiség megváltója, Jézus mennyből hozva e földre, belecsepegtetett a szívekbe, melynek hű ápolását mennybe menetele előtt a tanítványok lelkére kötötte s mégis buzgóság hiányában a hatás ama egyenértékét el nem érhetette volna bizonyára, mint minő eredménydús lön azáltal, hogy az első Pünköst napján tüzes nyelvek szállottak az apostolokra s eltélének mindnyájan Szentlélekkel s szólottak idegen nyelveket, melyet a Szentlélek adott nekik.

E csodás égi erő első sorban az apostolok lelkét alakította át teljesen s szívöknek minden félelme eloszolván, rettentetlen hőökké lettek, de amellet, mint a villanyáramlat, tovább-tovább haladt a lelkesültség tüze s így alapított meg e földön Krisztus anyaszentegyháza, hogy legyen abban a buzgó lelkek örök lakozása, az igazságot éhezők és szomjuhozók megelégtetésének gazdag tárháza, kútforrása, hogy a mennyei polgárságra rendelt emberiség már e földön megtalálhassa ama szövétneket, mely Isten színének látására s örök boldogságra vezet!...

Oh nagy nap, első Pünköst szent napja, melynek soha meg nem lankadhat dicső ragyogása!...

Az első Pünköst napján az apostolokra kitöltött Szentlélek az egész emberiségnek örök kincsévé lett; ama tüzes nyelvek vezérszövétnekké váltak s világosító erejük egész világra szét árad...

De fájdalom, miként a hajdanmúltban voltak, úgy ma sem hiányoznak olyanok, kik inkább kedvelik a sötétségnek cselekedeteit, mintsem az égi világosság útmutatását követnék. Már pedig ez min-

denkor sok veszély előidézője volt s ezért nem állandóan derült az emberiség boldogságának lelki ege, azért borúl gyászfelhőbe gyakran a szeretetnek éltető napja...

Az égi tüzes nyelvek helyét sokszor, sok szívben a rút önzés, irigység, rágalom tüzes nyelve foglalja el s ott, hol boldogság, öröm rózsáinak kellene fakadni, a fájdalom szürös tövisei tenyésznek; angyalbőrben sokszor sátán gonosz fajzatai fetrengenek a különféle vétkek posványáiban, kiknek gyönyörűségök abban telik, ha minél többet tehetnek magukhoz hasonló sivar lelkekké, kikben kialudt a nemes láng, nem munkás a Szentlélek ereje...

Tegyük fel azért ma magunknak a kérdést: „Vettetek-e Szentleket?” s ha a felelet igenlő lesz, ne oltuk meg magunkban a Szentleket, a jónak, igaznak, nemesnek szeretetére, hű ápolására buzdítsanak minket a tüzes nyelvek! A mi Pünköst ünneplésünk üdvös hatású ekként lehet; ekkor a mi életünk kedves lesz Istennek!

Tudva azt, hogy „a Pünköstnek jeles napján Szentlélek Isten küldetett a búsongó tanítványokra”, fohászkodjunk áhítattal: „Jövel Szentlélek Ur Isten! töltsd be szíveinket épen mennyei szent ajándékkal, szívbeli szent buzgósággal!”

S akkor kérésünket a mennyei Atya meghallgatja s ragyogni fog életünk egén a boldogság tiszta napja...

Úgy legyen!

Dombi Lajos.

Jövel . . . Jövel! . . .

A várakozó és vajudó világok fohászkodásával sóhajtunk ma. Szeretnénk már valami lenni, mert csupa árnyék, köd és vázlat vagyunk. Körülöttünk lehangoló képek; elszürkülésünk beteges vonásai. Küzdelmeinkben folyton az alku gondolata kísért. Ez pedig lehangol és szárnyainkat szegi. A diadalmas bevonulások a mesék világába húzódnak vissza és csak néha-néha rántjuk elő, hogy éretlen ficsur módra eldicsekedjünk velök. Nekünk a béke a vezető gondolatunk, de ez a béke halált jelent; ez a béke a meghunyászkodás, amely csak kiöltözött. Nekünk csak a csend az ideálunk, hej! pedig ez a csend a temető csendje, sőt még rettenetesebb, mert itt nincs fel-támadás. Ahol élet van, ott van a lárma; ahol halál van, ott lapul a némaság. És vannak rajongók, akik

e csendből nagy viharok szelét szimatolják, pedig ez a szélesend fejfákon honol, kórokra és sírokra borul. Itt már nem lesz vihar, itt már nem lesz új jelenés; ez már egy végtelen, szomorú epilóg. Nekünk *ezért kell először a Pünköszt*. Hiányzik belőlünk az *élet nyugtalan, tevékeny ereje*. S mert minden lüktetés az igazság öntudatának követelő feszkelődése: ki kell mondanunk, *hogy nagy igazságok és eszmények kullusa is kiholt belőlünk*. Nagy terveink nem is nyúlnak a jövőre, elég nekünk a múlt, melynek nagy scénaít mi ugyan nem játszottuk el, de glóriájukban sütkérezni oly jól esik. Ott, ahol az igazságokat átélük, ott harcok fognak dúlni. Minden igazság mértéktelenül expansív, minden igazság e föld legszentebb s egyetlen igazi nagyravágyója. Minden igazságnak szomszárja van. De még minő! A tömeg kevés, a tenger sekély, a világ dióhéj neki és előtte. Ha lemondana a hődtársról, az életről mondana le. Hivatása: térfoglalás, mozgató lelke: a szent türelmetlenség, halála: a békekötés... Kérdelem: átítatta-e lelkünket már ennyire az igazság öntudata? Én úgy látom, hogy a mi lelkületünk a bezárkózott galileaiak alkudozó lelkülete. „Propter metus Judeorum” börtöneinkre kegyetlen szárkáz-mussal reáhadzudjuk, hogy lakóhelyeink, hol szívssorongva várjuk a mestert *ígéret beváltását*. Valóban ma ez a mi szánandó helyzetünk; *téllenségünkkel akarunk kijorszírozni egy még hatalmasabb Pünköszt!* Valami „Deus ex machina”-át várunk, amely a mi szépséges szép szemünkért (mert ugyan másért miért) *felülről be fog avatkozni* a történések folyamába. És egy szép reggel minden eszméink győzedelmeiről *olvashatunk majd a lapokba* nagy kényelemmel. S nekünk, a harcosoknak nem marad semmi hátra mint egy meleghangú elismerést utalványozni az egek Urának. Nos! ez nem epekedés, de ez a beteges és bűnösen beteges égiekre való hagyatkozás maholnap már természetünké válik. Ez a babona pedig rettenetesebb lesz minden középkori babonánál, mert kiöli a tervezgetés termékenységét, reábir a legmegalázóbb feltételeknek elfogadásába, s végelemzésben a vallásos élet vámszedőivé vagy naplopóivá alacsonyít... *Ide kell hát Pünköszt!* A lelki mozgásnak minden idege és izma feszüljön meg bennünk. Az élet melléktekintetei olvadjanak szét, mintahogyan Péter is egyszerre elfelejtette a veszélyt. Minden léleknek ki kell újra gyűladnia, érezni kell: égek én, hadd gyűladjānak tőlem mások is, területem kopár, hát töröm a rögöt, itt majd nem mindenki horkol, hát kiállok én magam a jeruzsálemi rostrumra. Mit nézzem, hogy mit csinál a másik, talán már a századik? Engem nem az emberek mozgatnak vagy hangolnak le, hanem az én igazságom kérlelhetetlen ereje. E szent hajtó erőnek engedek és megyek. Elsorvadhatok, s talán már a csúcs felé nyújtom a kezemet, midőn leroskadok. Emlékem nem lesz semmi... csak az a lábnyom, mely utánam bevésődik a megátkozott földbe, de amelybe belép a boldogabb utód. Hát ezért érdemes élni? Óh

igen! *Eszmék világába, igazságok titánharcában érdemes és a halhatatlansággal határos csak egy halk nyomol is hátrahagyni és ezért élni*. ...Bizoay ...Jövel!! Adj erős, nagy lelket, Uram nekünk! Nagy lelket, Uram! mert mi nagyon is törpék vagyunk. Hadd váljon ami betű és frázis nálunk: életté és valósággá bennünk.

Déreczy Imre,
s. Ielkész.

Aki mindig velünk van.

(Pünköszi elmélkedés.)

Legnemesebb fiairól tud ez a világ legkevesebbet. Némely nagy embert ismer, de a még nagyobbakat rendesen nem. Ahoz, hogy valakiről tudomást szerezzenek mások is, önreklámirozás szükséges s az igazi nagy lelkek ettől tartózkodnak. Ezért a legritkább génius, a legérettebb tudós, a legtisztább jellem észrevétlenül él és hal el, mert nem fújnak trombitákat maguk mellett az utcák szegletein. Korunk erkölcsi hősei, szellemi úttörői gyanánt nem azok nevé fogja a történelem múzsája feljegyezni, akiknek nevé minden napilapban elébünk meredeznek. Az igazi szentek és hősök azok, akik bár köztünk élnek és mozognak, de nem is sejtjük kiválóságukat, mivel rendesen nincsen rajtuk semmi feltűnő jel, ami elárulná mivoltukat. Nem is álmodunk róla, hogy nem vagyunk méltók arra, hogy sarujokat megoldjuk. Sőt ellenkezőleg talán nyájas leereszkedéssel bánunk velük; nem egyszer azon is gondolkozunk, vajjon illő dolog lesz-e megismerni őket, avagy okosabban tesszük, ha szótlanul elmegyünk mellettük. Sokszor vendégljük meg az Úr angyalát anélkül, hogy tudnók, kicsoda s talán még sajnáljuk is tőle a vendégszeretetet. Nem szívesen hallgatjuk az Úr apostolát, ha galileai nyelven beszél. Nem hisszük el, hogy valaki szegényes ruhában, darabos nyelvű társalgással a mennyek országának előkelő jelöltje lehet.

Ez a sajátságos szellemi vakság volt az oka annak, hogy Krisztust nem ismerte meg a maga valóságában kora. Sötét traditiók, közönséges előítéletek, önző büszkeség fátyla vonta be a lelkeket s ezektől nem láttak tisztán kortársai. Olyan volt emiatt nekik Krisztus, mint valami álruhában járó uralkodó. Még azok is félreértették, akik legközelebb voltak hozzá. Mikor feltámadása után megjelent tanítványainak, milyen nehezen ismertek rá azok. Kénytelen volt maga megnyitni szemök látását. Mikor pedig elhagyta őket, azzal az ígérettel búcsúzott el tőlük, hogy lelkileg velök marad a világ végezéséig. Ez az ígéret nem üres fikció, hanem állandóan beteljesülő valóság volt. Köztünk van most is, jöllehet nem veszünk mindig tudomást róla, mivel mi mindent *látni*, kézzel *megtapogatni* szeretnénk. Nehezen tudunk belenyugodni

Nagy Sándor, vizvezetési és csatornázási szerelő **Debreczen,** Szent Anna-utca 36. sz.

Modern fürdőszoba, angol closett, konyha

Telefon 1203.

kagyló stb. berendezési vállalat.

Telefon 1203.

abba, hogy *hit* által élünk és nem *látás* által. Nehezen hisszük el, hogy nekünk Istent nem szabad közvetlen közletről látnunk és ismernünk, mert akkor a *fegyelem* megsemmisül s ez az élet nem lesz többé iskola, előkészítő nevelés egy igazibb élet számára. Amennyire gyarló tekintetünk a hit mélységes titkán át tud hatolni, azt tartjuk legnagyobb lelki áldásnak, ha valaki nem lát és mégis hisz.

A jó *Harun al Fasid* arab kalifáról azt tartja népének regéje, — amit a mi igazságos Mátyás királyunkról is, — hogy éjjelenként álruhában a köznép közé elegyedett, bajaikat ekként saját maga látta és hallotta s ahol igazságtalanság történt, váratlanul megjelent s igazságot szolgáltatott. Épigy jelen van a Krisztus lelke napi munkáink, fáradaimaink, örömeink, tusakodásaink, bánataink között; ott, ahol a tömeg legsűrűbb, vagy ahol ketten, avagy hárman egybegyűlnek, noha mi magunk nem vesszük mindig észre. Úgy cselekszünk, mint valami hűtellen szolgál, aki ura távollétében gazdának érezve magát, ura vagyonából jogtalanul mulatságot szerez magának. Mi is magunk tulajdonának tekintjük ezt a világot, mintha annak jogos ura messze földön volna. Az élet hajlékában gazdaként viselkedünk, nem vévén észre, hogy a jogos tulajdonos mellettünk áll s minden tettel lát, minden betevő falatnál társ, minden beszédet kihallgat, minden megpróbáltatásban részt vesz, minden csalódásnak, minden titkos lelki győzedelemnek szemtanúja.

A hű pásztor nem hagyja el egyetlen bárányt sem. E világ zarándokai gyanánt vándorlunk az örökélet felé és e vándorúton mellettünk lépdel *Valaki*, akit mi nem veszünk észre, mert a világ szemünket elfátyolozta s az a *Valaki* otthonias öltözetben van. Ha néha meg is látjuk, olyan idegennek tűnik fel nekünk, mint az Emmausba menő tanítványoknak. Ha a mindennapi élet teendői közben hozzánk csatlakozik, nem veszünk róla tudomást, vagy éppen méltatlankodunk hivatlan megjelenésén.

Pedig minden új kötelesség, ami vállainkra nehezedik, a Krisztus képét viseli magán; a gyötrő bánat Ő róla beszél, a vigasztalások Uráról; a felelősség terhe keresztjére emlékeztet; a szükség keze szorítását juttatja eszünkbe; még mikor a halál áll mellénk, akkor is Őt látjuk benne álruhában, amint biztatón szól hozzánk: jöjjetek én hozzám mindnyájan és én megnyugtatlak titeket.

Olyan tények és való igazságok ezek, amelyek azok maradnak, akár törődünk velük, akár nem; tények és való igazságok, noha igen gyakran meséknek és üres álomképnek tekintjük őket. Egy bizonyos lelkipásztor úgy nyilatkozott egyszer, hogy nagyon nehéz küzdelmébe került, amíg Krisztust *visszahívta* a gyülekezetébe; mintha annak lelke teljesen elhagyta volna azt a gyülekezetet. Pedig nagyot tévedt az a bizonyos lelkipásztor. Krisztust nem kell sehova sem *visszahívni*. Nem a mi feladatunk Krisztus lelkét vala-

hova visszavinni, hiszen az jelen van mindenütt, hanem az emberek lelkét kell hozzá vissza téríteni. Az a feladatunk, hogy szent meggyőződéssel hirdessük, hogy Krisztus lelke jelen van minden otthonban, minden emberi szívben. Feladatunk lelkesen hirdetni, hogy a kebelben szól valaki hozzánk, ha megértjük, ha nem; szeret bennünket dacára önző, büszke voltunknak; szeret bennünket úgy, aminők vagyunk; szeretett mindig és szeretni fog örökké. Kötelességünk lelkesen hirdetni, hogy „*ti köztetek vagyon, akit ti nem tudtok*“ (Ján. I. 26.)

(Brittish Urekly nyomán.)

Bokor Sándor.

Az ének.

Az ének bűg a nagy templomban:

Te vagy egeknek alkotója:

Te nagyságod, te bölcseséged

Ki gyarló szívünk védi, óvja.

Te vagy a mélység és magasság;

A tiszta fény, a napsugár,

Amely sötétségek honába

Ragyogó úton lejár.

Te vagy ezer világok atyja,

A könyörület, szeretet;

Ránk száll jóságod sugárza!

Hogy ismerjük felségedet!

Az ének száll világokon

És aggódón téged keresnek;

Remélnék millió szívek

És milliók kétségbe esnek.

Oh láthatatlan! Megláthatunk-e?

Szenteknek szente! Rád találunk?

Oh hogyha meddő lesz hitünk majd

S csupán a sir jövő világunk?

Oh lenne csak hajtó erőnk:

Lelkünk, fényarcod fölkeresni,

Amelyhez csillag, napsugára,

Ezer világok fénye semmi!

S oh lenne, lenne irgalom

Szívedben szánó, véghetetlen;

Midőn lelkünk paránya hozzád

Atyánk! Áldott trónodhoz lébber!

Kolosváry Aladár.

KÉSZÍT:

minden a fényképészeti szakmába vágó művészi munkákat műtermen kívül is. ↔

Kozmann és Társa

fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme ↔ Debrecen, Piac-utca 44. szám. Ujfalussy-ház. ↔

FELVÉTELEK:

egész nap (vasár- és ünnepnapon is) minden időjárásban; művilágítás mellett este 7 óráig.

Az első theologus-majális.

Olvastam a lapban, hogy a debreceni theologusok ez évben is megtartják, június hónap elején, majálisukat.

Régi, szép emlékek elevenednek fel nálam e híradásra.

Az 1884-ben, 30 évvel ezelőtt tartott, legelső theologus-majálisnak én voltam az elnöke.

Megőriztem a folyamodványt, melyet e tárgyban a nagytiszteletű és tekintetes tanári karhoz beadtunk. Emlékezetnek okáért ime közlöm:

Nagytiszteletű s Tekintetes Tanár-Kar!

Midőn tiszteletteljesen van szerencsénk a Nagytiszteletű s Tekintetes Tanár-Karnak szíves tudomására juttatni, hogy az 1884. évi március hó 26-án tartott s a Tekintetes Akadémiai Igazgató-Tanár úr által bejelentésünkre engedélyezett közgyűlésen az összegyűlt hittanhallgató ifjúság egy majális rendezését határozta el s ezzel kapcsolatban jelentjük, hogy a majális rendező 45 hittanhallgató az előleges szervezkedést végre is hajtotta; elnökké Révész Kálmánt, jegyzővé D. Kovács Jánost, pénztárossá Biber Józsefet, ellenőrré Futó Zoltánt választván meg;

tisztelettel kérjük a Nagytiszteletű és Tekintetes Tanár-Kart, hogy a majális megtartását, — mely által a hittanhallgatóknak egy igen régi vágya, hogy t. i. társadalmi úton is életjelt adjanak magukról, teljesedik be, — engedélyezvén, becses pártfogásukra méltatni kegyeskedjenek.

Debrecen, 1884 április 30.

Mély tiszteletünk s kérésünk megújítása mellett vagyunk

a theologus-majális rendező hittanhallgatók nevében és megbízásából

alázatos szolgálói:

Révész Kálmán,
esküdtfelügyelő, s.-tanár,

D. Kovács János,
4.-éves theologus

E folyamodványra a tanári kar a következő végzést hozta:

„Bár akadémiai tanárkari gyűlésünk nem látja semmi szükségét annak, hogy a hittanhallgató ifjak egy majális tartása által adjanak életjelt magukról; bár azt sem látja a kérvényben, hogy micsoda célra fog fordíttatni a majálisnak esetleges jövedelme; és bár tart attól, hogy ezen egész vállalat anyagi veszteséggel fog járni: mégis ezen alkalommal helyt ad a kérelemnek úgy, hogy ezen esetet nem óhajtja praecedens esetnek venni és úgy, hogy a folyamodó 45 hittanhallgatót felelőssé teszi a rendért és az egész majálisnak tisztességes lefolyásáért. Debrecen, 1884 május 3. Kassay, akadémiai igazgató.”

A tanári karnak e határozatában nem sok biztatást és támogatást kaptunk ugyan, de azért a leg-

jobb kedvvel és a legnagyobb ambícióval készülődünk a majálisra, mely az akkori Népkert fedett, nagy ponyvasátorában volt megtartandó. Pünkösztől legátionk jövedelméből mind a 45-en 5—5 forintot fizettünk és e 450 koronából bőségesen kitelt a helyiség, a cigány, a díszítés és világítás költsége. Belépti-díj nem volt és a majálison csak meghívott vendégek jelenhettek meg.

Június 7-én, a majális napján nagy volt a mi elkeseredésünk. Egész esti 6 óráig ömlött az eső. Azt hittük, vége mindennek. De 6 óra után szétoszlottak a fellegek, a tele hold barátságosan világított a tiszta égen, a kocsik egymás után robogtak, ott volt Debrecen egész intelligenciája az ősz püspökkel, Révész Bálinttal élén. Kilencven ifjú pár ropta a táncot egész reggeli 7 óráig. A rendezőség ezután, kocsikra ülve, a Nagyerdőre vonult s ott folytattuk a szép, a tisztos korlátokon soha túl nem csapó mulatságot egész az esteli órákig. Szóval mulattunk egy 24 órán át s becsülettel megalapoztuk a theologus-majális jó hírnevét.

Régen volt, de — igaz volt!

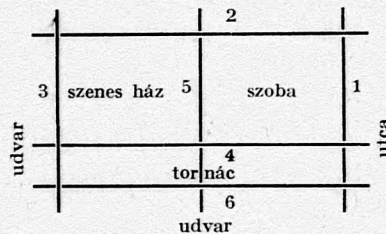
Révész Kálmán.

A szlavóniai magyarokról.

Írta: Balassa József.

(Folytatás és vége.)

Házaikat fából építik. Előbb a földbe tuskókat fektetnek le s erre helyezik az alapul szolgáló gerendákat (*tálfa*). A tuskók helyett ma már néha tég-

lából készül a talpfák alapja. A talpfák helyzetét a mellékelt rajz mutatja. Az 1-re épül az utcai fal, a 2-ra a szomszéd udvarára s a 3-ra a saját udvarára néző fal; a 4-re a szobákat a tornáctól elválasztó s az 5-re a belső közfal, végre a 6-ra a tornác oszlopsora. A ház falai is fából készülnek; körülbelül egy-egy méternyi távolságra gerendákat emelnek s ezeknek közeit deszkákkal töltik ki. Az így készült falat aztán kívül-belül besározzák s fehérre meszelik. A szobát nem pallózzák, hanem földdel verik le (*a szoba fögye*); a szoba teteje gerenda és deszka, a háztetőt pedig rendszeren náddal fedik, bár újabban a cseréptető is kezd divatba jönni.

Nagy Sándor vízvezeték és csatornázási vállalata Debreczen, Szent Anna-utca 36. szám. **Telefon szám 1203.**

Ajánlja magát minden e szakmába vágó munkák szakszerű elkészítésére a legjutányosabb árak mellett.

E ház folytatásaként, de rendszeren külön épül a másik ház, melyben az ólak vannak. Kórógyon sok helyt a kapuval szemben építik ezt a második házat. Ez is fából épül s annyi részre oszlik, ahány ólra van szükség. Az ólakon túl ebben az épületben jut helye rendszeren az istállónak is. Az udvar hátsó részét a házi állatok számára rendelt ólak foglalják el. Az udvar közepén szokott lenni a *hambár*, sajátos faépület, elől cifra tornáccal; ebben tartják a gabonát.

Az udvart a szomszéd telkétől és az utcától kerítés választja el. Háromféle kerítést szoktak használni. Gyakori a vesszőből font *süvény*, emellett használatos a *próstyja* és a *taraba*. A *próstyja* olyan, mint a palóc *szálkarógát*;¹ durva fahasábokat vágnak s ezeket, csak keskeny közt hagyva köztük, függőlegesen a födbe eresztik s hogy egyenesen álljanak, felső részükön vesszővel összefonják őket. A *taraba* ugyanilyen fahasábokból készül; ezeket azonban ferdén fektetik egymás mellé s hogy megálljanak, helyenként egy-egy hasábot függőlegesen vernek a földre, mely aztán a többit is tartja. A jobb módú gazdák az utca felől gyakran deszkakerítést csinálnak.

A ház mindig keskenyebb oldalával néz az utcára s rendszeren három helyen lehet a házba jutni. A *tornácajtó mellett* az utca felé eső kerítésen van még egy *kis kapu* és egy *nagy kapu*. Harasztiban, ahol nagyon szűkek a házhelyek, a tornácajtón kívül csakis a nagy kapunak jut hely.

Rétfaluban mindez teljesen megváltozott. A nagyjából jómódú lakosság csinos kőházakat épít s csak egy-két régibb faház maradt még meg. A házak külseje azonban itt is a régi formát őrizte meg; az utcára csak két kis ablak néz, az udvar felől ott van a tornác s noha a kerítés helyébe sok helyt kőfal lépett, mégis mindenütt megvan a tornácajtó mellett a kis- és a nagy kapu. Az ilyen házaknál félkör alakú boltozattal fődik be a kis kaput. Még ott is, ahol deszkakerítés van, némely háznál födeles a kis kapu; ez a födél a háztetőhöz hasonlít és zsindelezett, egészen olyan, mint a székely és a kalotaszegi házak födeles kapuja.

Ruházatuk szintén több tekintetben érdekes. Mind a férfiak, mind a nők tiszta fehérben járnak s az egész öltözetnek, ami rajtok van, együttvéve *szër*, *ször* a neve. Ők magok *fehér szörben* járnak, s az úri embert, mivel rendszeren sötét ruhát visel, *fekete szörösnek* hívják.²

A nők felső ruhája a *kebél*, tiszta fehér, sok ráncba szedett szoknyaféle, mely egybe van varrva a rövid hónaljig érő *imög*gel; ez utóbbinak bő ujja

¹ Lásd Ethnographia, IV. k. 6. l.

² Ez annyira közkeletű név, hogy rólam is noha világos szürke ruhában jártam köztük, így beszéltek: jät (jött) egy fekete szörös.

az *ingvál*. A kebél alatt van a *bélés* s ezalatt az alsó ing, a *péntyöl*. Hétköznap rendszeren kék kötényt kötnék magok elé s ezt *prégácsának* hívják s vagy mezitláb járnak, vagy pedig puha papucs, a *mamuz*, van a lábukon. A leányok hajukból elől két *sudrást* csinálnak s azt két oldalt hátra kötik a háromágú *kita* (hajfonat) alá. A menyecskék fején magok készítette *fükötő* van, e fölé gyakran *keszkenyüt* kötnek.

A leányok és menyecskék ünnepi öltözete igen szép. A kebél tiszta fehér s a hónaljtól ezer ráncban omlik le; az ingváll átlátszó s alatta a tarka csíkos bélés látható. Dereukat a csipónél színes övvel kötik át, ez a *futá*; erről lóg le hátul két színes *plántiká* a *fárhám*. Harasztiban piros selyem övet hordanak s ezt *török futának* hívják. A kebél fölé tarka selyem kendőket kötnek s kötényük is tarka, gyakran színes selyem; ezt az ünnepi kötényt *tákáritónak* hívják. Lábukra fölvonják a *csárápot* (harisnya) s a *cipelőt*. A leányok vasárnap koszorút, vagy pártát is tesznek a fejükre. Az egyes községek közt tekintetében kevés különbség van; Szent-Lászlón és Kórógyon a nők ujjatlan rövid mellényféléit is viselnek tarka posztóból s ezt *foszlánynak* nevezik; s még arra is büszkék, hogy a kebél náluk *rögyösebb* (ráncos), mint Harasztiban. A nők viselik ezenkívül télen a *curápot* (rövid, melegebb kabát) s a *csuvát* (nehezebb bundás kabát).

A férfiak ruházata szintén fehér. Rövid, csipőig érő *imög* és *gátyá* van rajtok s az imög alatt ők is bélést hordanak; nyakukon fehér nyakravaló van, a legényeké tarka, virágos. Az imög fölött viselik rendszeren a *kis köcét* (ujjatlan mellény); felső, melegebb ruhájok a *nagy köce*, ujjas, térdig érő kabát s a *szürkánkó*, szintén térdig érő nehezebb kabát. Munka közben, hogy ruhájokat be ne piszkolják, férfiak és nők egyaránt, még egy ingféléit vesznek magokra s ezt *kötő imögnek* hívják. Esős időben az asszonyok egy nagy lepedőt terítenek magokra s ezt *abrosznak* nevezik.

Ha az asszony, vagy leány gyászol, fekete kendőt köt a fejére s nem visel nagyon tarka, például piros szalagokat. A férfiak azzal mutatják a gyászt, hogy nem viselnek nyakravalót.

Rétfalu lakói az eredeti viseletet is teljesen elhagyták; az egész faluban ma már csak két asszony hordja a kebelet, a többi, városban vett tarka szoknyában jár.

III.

A szlavóniai nyelvjárás jellemzése.

E négy község lakóinak nyelvjárása az alföldi nyelvjárás-területhez, vagy szorosabban a dunadrávaközi nyelvjárás-vidékhez tartozik. Az alföldi nyelvjárás-területhez az özés csatolja, míg a duna menti nyelvjárásokhoz több közös sajátosság fűzi. E

**A ruhatisztító- és fehér-
nemű gőzmosó-iparból
oo legszebb munkákat szállítja oo**

WACHA

vegytisztító-gyára DEBRECEN.

Postai megbízóim 10% kedvezményt kapnak.

nyelvjárásoknak legfontosabb közös sajátosságai az özésen kívül: *ē* és *é* ejtése egyes szavakban a mai köznyelv *i*, *i*-je helyén (*ēde*, *ētl*; *kéván*, *rév*); a régibb *i*, *i* megőrzése mai *ü*, *ü* helyén (*fistös*, *fiszfa*, *likör*, *liv* a. m. *fü*); a birtokos személyragozás egyes 3. személyében az *-i*, többes 3. személyében az *-ik* rag használata (*büri*, *borik*); ugyancsak *-ik* rag használata a tárgyias igeragozás többes 3. személyében (*látik*, *mondik*); a jelentő mód egyes alakjainak egyezése a felszólító mód megfelelő alakjaival (*szeressük* e. h. *szeretjük*); végre a tárgyias és tárgyatlan igealakok gyakori föleserélése. Mind e sajátosságokat megtaláljuk a szlavóniai nyelvjárásban is. E kívül szorosabban egymáshoz fűzi a Dráva két partján elterülő nyelvjárásokat tájszavaik egy részének közösége.

E közös jellemvonások mellett sok oly sajátossága van a szlavóniai nyelvjárásnak, ami külön helyet biztosít számára a magyar nyelvjárások sorában. E sajátosságok kétfélék: vagy a régi magyar nyelvnek egyes olyan sajátosságait őrizte meg a szlavóniai magyarok nyelve, amelyeket a drávamenti magyarok elhagytak vagy megváltoztattak, vagy pedig egy-egy újabb vonása fejlődött ki e nyelvjárásnak, és pedig némely esetben a vele folyton érintkező horvát-szerb nyelv hatása alatt.

A régibb nyelvállapotot őrizte meg e nyelvjárás egyrészt egyes hangok, másrészt egyes nyelvtani alakok használatában, továbbá a szókinésben; önálló sajátosságokat fejlesztett főleg egyes hangok képzése és néhány nyelvtani alak használata tekintetében; az idegen hatás ellenben majdnem csakis a szókinésen érvényesült s csak igen kevés befolyással volt kiejtésükre.

Régibb nyelvállapot megőrzését látjuk abban, hogy e nyelvjárás igen kedveli a hosszú magánhangzókat, különösen a tő első tagjában (*lészön*, *vészön*, *széd*; *imög*, *mi*, *csünjil* stb.), valamint abban is, hogy sokszor a régibb, zártabb magánhangzót ejti a mai nyíltabb hang helyett (*üce*, *kü*, *bü*, *jütt*). Megőrizte nyelvjárásunk néhány szóban a tő eredeti *v* hangját (*sziv* a. m. *szi*; *növ*, *rév*). A többi drávamenti nyelvjárással szemben régibb állapot megőrzése az is, hogy a szó és szótag végén álló *l* csak a legritkább esetben vész el, míg a többi nyelvjárások, különösen a nyugati nyelvjárás-területtel érintkező felsődrávai, ma már a legtöbb esetben elhagyják. A codexek nyelvének hangállapotát őrizte meg nyelvjárásunk abban is, hogy míg a *-ról*, *-ről* és *-ból*, *-ből* ragot *ó*, *ó*-vel ejti, a *tól*, *-tól* zártabb magánhangzóval *tül*, *tül*-nek hangzik. Az igeragozásban is régibb nyelvállapotra mutat a *vészön*, *lészön*, *lészön* stb. igék *-n* ragja s az elbeszélő múlt használata. A horvát-szerb nyelvből átvett egyes szavak alakja is közelebb áll e nyelvjárásban a kölcsönadó nyelv szavához, mint a köznyelvben használt alak; ilyen szavak: *duhan*

(dohány), *bárászk*, *dinyá* (dinnye), *gáláginjá*, *szērēnsá*.

A szókinésben is sok oly régi szóra akadunk, melyet a mai nyelv vagy egyáltalán nem ismer, vagy más értelemben használ. E régi szavak közül érdekesebbek: *bese* a. m. kánya. E szó a régi nyelvben is csak egyszer fordul elő és pedig a Jordanszky-codexben: *Es ezek az eghy Madarak között, kikkel nem yllyk eelny: keselywth, heeyath, beseeth* (Jord.-c. 94.) — *ere*, gyeplő. A *NytSz.* ezt a szót csakis Molnár Albert és Páriz Pápai szótárából idézi (I: 667.) ily értelmezéssel: *camus*, *frenum*; *zaum* oder *halfter*. — *foszlány*, ujjatlan mellényke, amit az asszonyok viselnek. Ugyaníly értelemben használja a régi nyelv *fosztán* és *foszlány* alakban. — *futa*, színes öv; a régi nyelvben (*NytSz.* I: 1016.) „*barchent*, *baumwollenes zeug*“ értelemben fordul elő, itt az ebből készült övet jelenti. — *kita*, hajfonat, czopf; a régi nyelvben bármiféle fonatot jelentett. — *lazsnak*, pokróc, amivel takaróznak; — *lüvödék*, pillangó. — *pisten*, csibe; a régi nyelvben *pisten* alakban fordul elő. — *rér*, sógor, de csak a gyermek hívja így a nénje urát; a Peer-codeú így magyarázza e szót: *az hügának jerye azaz rery*, és Szikszai: *rered = nénédnek vagy hugodnak ura*. — *széméröm*, gyakran használják szégyen értelemben: *széméröm rányízni*; *nöm lészöm*, mert az *széméröm*. — *szén*, tűz; *szenes ház*, konyha; mindkét szót ily értelemben használja a régi nyelv is (*NytSz.* I: 1372. és III: 170.). — *zele*; a *NytSz.* ezt a szót kérdőjellel közli, mivel csak egy adata van s ebből jelentése nem világos: *Az nagy zele bak soce Pazmany Peter vramtol nem ferhet el* (Bal. Epin. 2.). Ezt a homályos szót megfejtí nyelvjárásunknak *zelepalka* szava, mely gácsért jelent. A *palka* a kácsa neve, tehát az összetételnek előtagja a *zele* a. m. him; s így a *zele bak* is azt jelenti: him bak.

Az idegen hatás e nyelvjárás hangtanában csak annyiban érvényesült, hogy a köznyelvi *a* helyébe *á* lépett. Annál nagyobb hatással volt a horvát-szerb nyelv a szókinésre; e községek lakói sok oly idegen szót használnak, melyeket más nyelvjárások nem ismernek; azonban ezek is majdnem mind kulturszavak és pedig ruhanemek, továbbá egyes házi eszközök, szerszámok, állatok, növények és ételek nevei.

Egyes hangoknak sajátos képzése módja az egyes községek nyelve között is hozott létre némi különbséget. Az egyes községek kiejtését főleg a következő sajátosságok jellemzik. Haraszi diphthongusokat ejt, a kettős és hosszú mássalhangzókat rövidíti, de tisztán ejti a sziszegő mássalhangzókat; a szó utolsó tagját nagyon nyújtja s ejtése közben emeli a hangot. Szent-László szintén diphthongizál és csak rövid mássalhangzókat ejt, e mellett selypítve ejti a sziszegő mássalhangzókat, hanghordozása azonban nem oly éneklő, mint Haraszié. Kórogy kevésbé diphthongizál, de szintén selypít; ejt kettős és hosszú mássalhangzókat s az utolsó szótagot csak nyújtja.

Nagy Sándor vizvezeték és esatornázási vállalatosa Debrecen, Szt.-Anna-u. 36

Ajánlja magát minden e szakmába vágó munkák szakszerű elkészítésére a legjutányosabb árak mellett. Telefon 1203.

de nem emeli rajt a hangot. Rétfalu nyelve elhagyta a kiejtésnek majd minden jellemző sajátosságát, s csak az *a* és *á* sajátosságos ejtését (*á, â*) s a végszótag nyújtását őrizte meg. Ezeket a hangtani sajátosságokat mindegyik község a maga külön életében fejlesztette ki, s a kiejtésnek e különbségeit magok az egyes községek lakói is érzik s gúnyolják is vele egymást.

Ha a szlavóniai nyelvjárásnak e jellemző vonásait összevetjük a történelem adataival, világosan áll előttünk e nyelvjárás keletkezése és fejlődése. A reformáció előtt egységes magyar nyelvterület volt a Dráva mindkét partján s egységes volt e területnek nyelvjárása is. A török idők viszontagságai kiirtották vagy elűzték hazájokból a valkómezei magyarok nagy részét, úgy, hogy csak e négy község lakossága maradt meg, s ekkor teljesen megszakadt az érintkezés a baranyai magyarság s a szlavóniai magyar községek között. A Dráva bal partján lakó magyarok nyelve tovább fejlődött, és pedig főleg a szomszédos nyelvjárások hatása alatt; lassanként külön vált a felső és alsó drávai nyelvjárás is, mivel az előbbi sok tekintetben a nyugoti nyelvjárás-terület hatása alá került. A szlavóniai magyarság nyelve ellenben megakadt fejlődésében; nem jutott bele a nyelvfejlődésnek — hogy úgy mondjam — abba az áramlatába, mely egy egységes nyelvterületen folyton működik s folyton változtatja az élő nyelv alakját. Ez az oka, hogy a szlavóniai nyelvjárás sok régiséget őrizett meg mind hangalakjában, mind nyelvtani szerkezetében, mind pedig szókinésében. Ami mégis némileg hatott e nyelvjárás további fejlődésére, az a horvát-szerb nyelv szomszédsága volt. Azonban ez a hatás sem jelentékeny, mert amily erővel ellent tudott állani e községek lakossága az idegen nemzetiségek befolyásának, s amily szilárdan meg tudta őrizni magyarságát, nyelvök is épp oly erővel állott ellent az idegen hatásnak, úgy, hogy e hatás — mint már említettem — csakis a szókinésen érezhető, de érintetlenül hagyta a nyelvjárás nyelvtani szerkezetét.

A nagyhalászi egyház örömnépe.

Isten szolgájára, az evangélium hirdetőjére nézve alig lehet valami megnyugtatóbb s boldogítóbb jelenség, mintha látja gyülekezetének őszinte ragaszkodását s szeretetét. S ha ez, felhasználva a kínálkozó alkalmat, eklatáns kifejezést nyer, dicséretére válik nemcsak annak a gyülekezetnek, mely így megértve s méltányolva az érte folytatott munkát, műveltségének s érettségének nyújtja bizonyosságát, de dicsekedése lehet annak a lelkipásztornak is, mert ebben kétségbenvonhatatlan jelét látja annak, hogy gyülekezete lelki épülésének terén hűséggel s lelkiismeretességgel munkálkodott.

A Rác Gyula kedves bátyánk s barátunk nagyhalászi lelkészkedésének 25 éves évfordulója alkal-

mából az egyház által május hó 10-én tartott emlék-ünnepély fényes bizonyosságát nyújtotta a fent érintett igazságnak. Egy gyülekezetnek hűségesen munkálkodó lelkipásztora iránti meleg szeretete s tisztelete nyert itt igazán meghatározó kifejezést. De nemcsak ez, hanem a messze vidékekről nagy számban összegyűlt kollegák, barátok, ismerősök jelenléte, az értékes és kedves ajándékok, igaz szeretet szülte kedves, megkapó jelenetek, melyek az őszinteség, természetesség melegét sugározták felénk, mind hangosan beszéltek arról, hogy a mi kedves Gyula bátyánk, mint ember, mint barát, mint lelkipásztor, mint a közélet terén munkálkodó férfiú igaz hűséggel járt el dolgaiban, híven sáfárkodott a reá bízottakban.

Az ünnepély d. e. 10 órákor istenisztelettel kezdődött. De már jóval előbb sokan összegyűltek a mi kedves ünnepeltünk kényelmes, tágas lakásán, hol kipihenheték az utazás fáradalmait, s a háziak páratlan szívességéből pótolhatták testileg is a korai felkelés s utazás-okozta hiányokat.

A gyülekezeti éneklés s az iskolás gyermekek vegyes karának alkalmi éneke után Görömbey Péter esperes emelte érzéseinket az egek Urához gyönyörű imádságával, melynek minden mondata a közvetlenség s alkalomszerűség varázsával ragadta lelkünket oda, hol a buzgó ima meghallgattatást talál. Majd az ünnepelt lépett a szószékre s eme textus alapján: „Hálát adok annak, aki engemet erőssé tett, azaz a Jézus Krisztusnak, mi Urunknak, hogy engemet hívnek ítélte lenni, helyheztevén e szolgálatban“ (I. Tim. 1, 12.), beszélt hozzánk az isteni szolgálat jelentőségéről, tartalmáról, céljairól természetesen egyszerűséggel, mindenki által érthető világos okfejtéssel, néha a meghatottság vibrációjával hangjában, s az Ur segítő kegyelméért esdeklő, bezáró ima után áldást kért Istentől gyülekezetének tagjaira s a jelenlevőkre egyaránt.

Az isteniszteleti rész végeztével az úrasztala mellett két iskolás leányka nyújtott át ügyes üdvözlő szavak kíséretében két szép fehér virágokból készített csokrot az ünnepeltnek. Ezután a presbyterium küldöttsége következett, melynek élén tek. Szabó Károly úr a jubiláló lelkész iránt érzett hálának s ragaszkodásnak igazán tapraesett szavakban adott kifejezést, egyszersmind egy díszes kelyhet nyújtott át neki, melyet lelkész az egyháznak úrasztali célra visszaajándékozott. A templomi tisztelgések sora a református tanítótétel üdvözlésével végződött, amikor is Fülöp Endre igazgató-tanító szintén díszes ajándék kíséretében szíves szavakkal köszöntötte az ünnepeltet, mint az iskolaszék buzgó elnökét.

A lelkészlakon folytatólagosan történt üdvözléseket is az a szívélyes melegség jellemezte, ami az eddigieket. A róm. katolikusok, izraeliták s a községi képviselőtestület küldöttségei, a helybeli tanítók felekezeti különbség nélkül, az egyházmegye

Református zsoltárok és imakönyvek

bárhon hirdetett áron a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégibb könyvkereskedésében.

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek.

jelenlevő lelkészei, Gencsy Albert halászi nagybirtokos, mint az egyház főgondnoka szíves, meleg szavakban adtak kifejezést tiszteletüknek és szeretetüknek. Majd végül a legkedvesebb jelenetek egyike következett, midőn a jelenlevő 10—12 úri-leány Somogyi Erzsike k. a. vezetésével az ünnepelt-hez közeledett, s ezen pár egyszerű szó után: „kedves Gyula bácsi, fogadja az élet fáradaimhoz az élet édességét“ — sorra csókolták az ünnepeltet; s e fenséges jelenetre a kedves meglepetésnek s egyszersmind a meghatottságnak könnyei ragyogtak csaknem mindnyájunk szemében.

Talán felesleges is hangsúlyoznom, hogy úgy a templomban, mint a lelkészlakon elhangzott üdvözlésekre külön-külön s igen találóan s talpraesetten válaszolt az ünnepelt, de az összes válaszok között a legfrappánsabb hatást a hölgyek küldöttségének üdvözlésére adott néma, de mégis sokat kifejező válasz váltott ki a jelenlevőkből...

A körülbelül 100 terítékű bankett az e célra díszesen felékesített iskolahelyiségben tartatott. A felköszöntők sorát a jubiláns nyitotta meg, éltetve a jelenlevőket. Majd Görömbey Péter esperes emelte poharát egyházkerületünk szeretett püspökére, kit egyhangú s lelkes elhatározás után táviratilag üdvözölték a jelenlevők. Ugyancsak esperes úr köszöntötte vármegyénk jelenlevő főispánját dr. Ujfalussy Dezsőt, ki az ő mindeneket lebilincselő szíves modorával, s a mielőttünk reformátusok előtt nem csekély jelentőségű, többször bebizonyított egyháziasságával őszinte rokonszenvünket méltán kiérdemelte. A főispán esperes urat éltette, esperes úr Gencsy Albertet, egyházmegyénk buzgó főgondnokát, aki szintén büszkeségünk, dicsekedésünk volt mindenkor. Koncz József, Szikszay András az ünnepeltet éltették, egyik az egyházmegye, utóbbi a lelkészkar nevében. Alulírott a nagyhalászi egyház tagjaira, mint az ünnepelt lelki gyermekeire s az ünnepeltre, mint aki az ő páratlan kedélyességével annyi kedves órát szerzett mindnyájuknak, Szabó Lajos a presbyteriumra, a kemecsei róm. kath. egyház plebánusa az ünnepelt kedves neje, majd Kállay András nagyhalászi birtokosra, Kálmán Dezső az ünnepeltre, s egyházára üritettek poharat.

Ugyancsak az ebéd alatt olvasták fel a barátok s tisztelők részéről érkezett nagyszámú üdvözlő táviratokat, ezek között ft. püspök úrét is.

Nem lenne teljes e szerény referáda s a hálatalanság vétkébe esnénk, ha meg nem emlékeznénk Rickli Gyula községi jegyző úrnak fáradhatatlan buzgóságáról, mellyel az ünnepély fényessé s sikerültté tétele körül a presbyterium megbizottaival egyetemben olyan odaadó munkát végezett. Legyen Istennek áldása az ő buzgó munkálkodásukon, de áldja meg Ő a mi kedves bátyánkat Rácz Gyulát is kedveseivel együtt, hogy e lélekemelő alkalomra való emlékezés, s a méltán megérdemelt tisztesség,

mely neki osztályrészüül jutott, édesítse meg az ő hátralevő életének esztendeit, s ahhoz a 38 esztendőhöz, melyet különböző helyeken, a lelkészi szolgálat terén eltöltött, nyújtson az Úr az ő ingyen való kegyelméből még sokakat s töltsse el ő ezeket testi, lelki épség teljes birtokában, vidám kedéllyel, zavartalan boldogsággal, mindnyájunk örömére!...

Bokross Elek.

Tóth Benedek.

(1829—1914.)

Meghalt a csengerújfalui református lelkész, s folyó év ápril 24-én adtuk meg neki a végső tisztességet.

Nagy kiterjedésű család gyászolja a boldogultat. Bús özvegy, árva gyermekek tekintenek fájó szívvel a frissen hantolt sírra, melyben a késő vénséget ért hű férj, szerető, gondos atya alussza a halál álmát a boldog feltámadás reménye alatt.

A szatmári református egyházmegye meghalt lelkipásztorai felett nagytiszteletű Szeőke József egyházmegyei tanácsbíró szokott nekrológokat írni. Az ő pennája különösen alkalmas erre. Gondoltam, hogy felkérem a mi öreg, jó Bence bátyánk nekrológjának a megírására. De mivel ő a temetésen sem jelenhetett meg — s egyébként is el van foglalta, — s a boldogulthoz engem kiváló meleg szeretet kapcsolt, magamra vállaltam ezt a szomorú kötelességet.

Ki is volt az a Tóth Benedek? Egyike azoknak az öreg református lelkészeknek, akik nem a földi királyok arany-, ezüst érdemrendjeleivel kitüntetve, hanem a nélkülözések, éjjeli-nappali sok aggodalma tüzeiben megpróbálva vívták a nemes harcot, míg eljött hozzájuk a békeség követe, a halál. A világ előtt egy szegény, falusi református lelkész, aki a reá bízott talentumokkal 54 éven keresztül sáfárokodott az Úrnak szőlőjében, várván a jutalmat nem emberektől, hanem Istentől; munkálkodván nem hiú dicsőségkeresés okából, hanem lelki szükségből Isten dicsőségére s mindenek javára. Ő jól tudta azt, amit a fiatalabb nemzedék sok óriása nem akar tudni, hogy bármely helyen vagyunk, mindnyájan, mindenütt Istennek szolgálunk. Meg volt elégedve mindenkor a munkakörrel, ahová őt az Isten gondviselése állította. Bár sok oka lett volna zúgolódnia, nem nyitotta panaszra száját, hanem az Isten dicsőségére, övéi javára végzett jó munkában megtalálta mindig a vett sebekre a gyógyító balzsamot. Nyolcvan éven felül is vidám kedély, mindenek iránt való meleg érdeklődés volt ritka osztályrésze. Bár családi érdekekből kívánatos lett volna még az ő földi élete, mert vannak még gyámolításra, szülei segítségre utalt

NAGY SÁNDOR

vízvezeték és csatornaberendezési vállalata
Debrecen, Szent-Anna-utca 36. szám alatt.

A legmodernebb fürdőszoba-, angol
closett-, mosdó- és konyha-kagyló-
berendezéseket készíti felelősség
mellett. **Telefon 1203.**

gyermekai: de aki 84 évet töltött ezen a földön, töltötte azt mint szegény református lelkészcsalád sarja sok és kemény megpróbáltatások között: arra nézve nem volt ijesztő rém a halál, hanem egy tökéletesebb élet kapuja. Koporsójánál fájó szívvel, de Isten akaratán való csendes megnyugovással állhatnak meg azok, akik elhitték szívükben, hogy ez a földi élet nem mindenünk, s szereteteinkkel egy boldogabb hazában ismét találkozunk.

A boldogult saját maga által írt életrajzi adatai röviden ezek:

Született 1829. évben, Csengerújfaluban, hol atyja lelkész volt. Elemi iskolai tanulmányai végeztével gimnáziumba Máramarosszigetre, theológiára Sárospatakra, majd Debrecenbe ment. Iskoláinak bevégeztésével az akkori idők szokásai szerint Felsőbányára ment academica promotióra, innen egy év múlva gyengélkedő édes atyja kíséretére Nagyszekerésre hívatott segédlelkészül. Édes atyjának 1860-ban bekövetkezett halála után nagyszekeresi lelkésszé választott. Két év múlva Rápolton látjuk s innen csere útján, 14 évi szolgálattal a szamosújlaki egyházközség lelképásztora lesz, hol 1879 ápril 24-ig marad, mikor a sorsokat vezérlő isteni gondviselés visszahívja oda, hol bölcsője ringott, Csengerújfaluba. Itt harmincöt éven át hirdette az evangéliumot mint Urai felügyelő- s missziói lelkész is.

Az idők folyamán nagyon megfogyott csengerújfalui reformátusok mindhalálig méltányolták az ő munkálkodását. Öreg korával járó gyengeségeit szeretettel fedezgették. A terjeszkedő oláhokkal szemben az iskolák államosítását akarta, mely miatt kellemetlensége is volt. De a következmények őt igazolták. 1914 szeptember 1-én be lesz állítva az állami iskola három tanerővel.

A temetés a helybeli mindkét vallásfelekezett s a környék református lelkész és tanító ösmerősök, s a nagy kiterjedésű család részvételének megnyilatkozásával ápril 24-én d. u. két órakor vette kezdetét. A templomban Kovács Lajos esperes imádkozott meghatóan, szépen, predikációt alantírott mondott s a sírnál a boldogultnak 2 éven és három hónapon át helyettese: Varga Péter mondott gondolatokban gazdag, magas szárnyalású beszédet.

A boldogultnak síri álma felett éppen úgy, mint az árván maradt család felett is a mindenható, végetlen jóságú Isten örökös, akinek kegyelme,

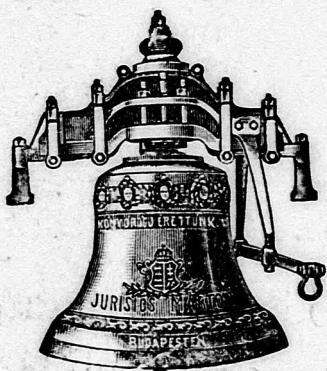
vigasztalása elég nekünk, hogy megharcoljuk a hitnek nemes harcát s miénk legyen az örök életnek hervadhatatlan koronája: a teljes bűnbocsánat, az üdvösség a Jézus Krisztus által.

Csenger, 1914 május 19.

Pótor Ele mér.

IRODALOM.

A kuruc balladák hitelessége. Riedl professzor érveinek cáfolata. Irták: *Harsányi István, Gulyás József, Simonfy János.* Ára 2 korona 20 fillér. Sárospatak, 1914. 8. r. 100 l. — Ismeretes, hogy *Tolnai Vilmos*, majd *Riedl Frigyes* egyetemi tanár *Thaly Kálmántól* fölfedezett néhány kuruckori költői remek hitelességét megtámadták s azokat *Thaly* alkotásainak igyekeztek feltüntetni. Ez ellen szállott sikra nagy buzgósággal és erős tudományos fegyverzettel a fent említett három sárospataki tanár. Céljuk, hogy visszahódítsák a régi magyar irodalom számára a Riedltől tagadásba vett kurucverseket és másfelől, hogy megvédjék *Thaly Kálmán* igazát. Részletező, tudományos kritika tárgyává tették Riedl Frigyes és *Tolnai Vilmos* fejtegetéseit s záró szavukban valóban nem ok nélkül mondják, hogy sikerült nekik a vádaknak tetemes részét teljesen kiforgatniok sarkukból, kisebb részét pedig meggyöngíteniök és megingatniok. Harcukat, mely a Sárospataki Református Lapokban folyt s mellyel úgy maguknak, mint intézetüknek becsületet szereztek, nagy figyelemmel és érdeklődéssel kísérte a magyar író-világ s most, hogy összegyűjtve olvashatjuk a szétszórtan megjelent vitapontokat, még nagyobb hatással vannak azok reánk s a legtöbb érveket kétségtelenül meggyőzőknek találjuk. Fáradtságos és temérdek kutatást igénylő munkájukkal hálára kötelezték a szerzők a magyar irodalmat és a *Thaly* emlékét is tiszteletgerjesztő módon megoltalmazták. A vita ugyan még az ő erőseikkel végleg nincs eldöntve, de a Riedl szkepsise már nagyon szétfosladozott s a kérdésben sokkal tisztábban látunk. Ha a kérdéses költemények eredeti kéziratait nem sikerül is többé fölfedezni (ez egyszerre eldöntené a vitát), azt sem hisszük el, hogy azokat *Thaly* hamisította volna. Az érdemes munkát ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején ő felsége a király által 2 aranykeresztel lett kitüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezgetti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek.

Alapítva 1868-ban.

Felülmul minden eddigi szerelést.

Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kieserítését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. ♦♦♦♦
Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

Yes—ou—si. Ez a címe annak a folyóiratnak, mely a német, francia és angol nyelveket bevált gyakorlati tanmód szerint tanítja. A füzeteket a nyelvet ismerők is haszonnal forgathatják, a kezdők meg nem nélkülözhetik. Megtalálnak benne mindent, ami a sikeres nyelvtanulás feltétele. Biztos kiejtés, praktikus módszer és még a fordítási feladatokat is. Ezek minden számban vannak s a következő számban a megfejtés is benne van. Előfizetés egy negyedévre 3 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, III., Lajos-utca 92. szám.

Az Igehirdető századik füzete. Révész János és Soltész Elemér nagybányai lelkészek szerkesztésében megjelent az *Igehirdető* folyó évi június havi füzete a következő tartalommal: *Smid István* rozsnyói ev. lelkész: A szellem hatalma bennünk (Pünkösti). — *Varga Antal* bátkai református lelkész: A szent Lélek kitöltetésének jelei (Pünkösti). — *Nánay Béla* kiskunhalasi református vallás tanár: A szent Lélek ünneplése (Pünkösti). — *Smid István* rozsnyói ev. lelkész: Istené a dicsőség (Szentháromság vasárnapján). — *Korbély Géza* eperjesi főesperes-lelkész: Mi némitja el a lelkekben az Istenhez hívó szót? (Vasárnapi). — *Soltész Elemér* nagybányai református lelkész: Pál apostol Athénben (Vasárnapi). — *Révész János* nagybányai ev. lelkész: Ti ifjabbak... (Iskolai vizsgálatok után). — *Csernák Béla* furtai református lelkész: Szeretlenség (Vasárnapi). — Az 1906 március havában indított folyóirat *századik*, tehát jubiláris füzetének megjelenése alkalmából jelezzük, hogy a száz füzetben (8 és fél kötet) 60 református és 37 evangélikus lelkész tollából megjelent összesen 741 beszéd; ebből 425 református, 316 evangélikus szerző műve. A beszédek közül 479 eredeti, 262 fordítás vagy átdolgozás és pedig 172 német, 38 francia, 36 angol, 9 norvég, 6 dán, 1 cseh eredetiből. A folyóirat előfizetési díja egy évre 12 K, fé évre 6 K. Az I—VIII. kötet kapható a kiadóhivatalban (Nagybánya, Hid-u. 19.); ára egy évfolyamnak füzve 10 K, kötve 12 K.

A **„Hajnal“** című külmisziói folyóirat 4. és 5. száma megint érdekes, sokoldalú tartalommal és gazdagon illusztrálva jelent meg. A 4. szám a mohamedán világgal foglalkozik, az 5. szám főleg Kunst Irén magyar misszionáriusnő munkájából közöl képeket. Olvasóinknak melegen ajánljuk e gazdag, szép lapocska terjesztését. A **„Hajnal“** kiadóhivatalának (Csia Sándor dr. orvos címén, Budapest, VII., Damjanich-u. 32.) küldendő *1 korona* előfizetési díj valóban csekélység a lap terjedelmes voltát és szép kiállítását tekintetbe véve. Az újonnan előfizetők az eddigi számokat is megkapják. A kiadóhivatal nagyon szívesen küld mutatványszámokat tetszés szerinti mennyiségben.

A **Hortobágy-pusztá és élete.** Dr. *Ecsedi István* főiskolai tanár és tb. múzeumőr rendkívül értékes munkát végzett, mikor óriási számú forrásmunkának,

eredeti, rendkívül becses levéltári, geológiai, archeológiai, etnographiai stb. kutatásainak alapján megírta a Hortobágy ezidőszerint legnagyobb és legteljesebb monographiáját, amely a *Magyar Földrajzi Társaság Alföldi Bizottságának* a Nagymagyaralföld fölkkutatására és földolgozására irányuló működését nagyban elősegítette és megoldotta. A fiatal író ezzel a munkájával is behozta, hogy mennyire indokolt és jogos a Csokonai-körnek arra irányuló mozgalma, hogy a város monographiáját hozzáértő, avatott emberekkel a jövő évre, amikor 200 éves jubileumát fogja szab. kir. városasságának megülni, megírassa; hiszen ritka város dicsekedhetik oly kitűnő és nagyszámú írógárdával, mint éppen Debrecen. Oly nagy tudással, hozzáértéssel megírt munkával állunk szemben, mely a modern úton járó antropogeographiának mindig egyik legbecsesebb forrásműve leend. Amily nagy tudással, époly érdekesen, valami eredeti, hogy egy aktuális kifejezéssel jellemezzük a kitűnő művet: valami pusztai zamattal ír, úgy, hogy a szakember mellett a nagyközönség is gyönyörűséggel olvashatja. Az író ismeri és szereti a népet, amelyről ír, maga is közöttük él már évek óta. De a nagyszámú fénykép, rajz, térkép is emeli a könyv érdekességét és külső csínját. A 300 oldalra terjedő vaskos és érdekes mű a könyvkereskedésekben 3 koronáért kapható.

KÜLÖNFÉLÉK.

Ünnep Szentesen.

A békésbányai tágas egyházmegye esperesi székhelyén zúgó szél zendült, „kettős tüzes nyelvek“ lobogtak és nagypróféták „sok nyelveken“ szólottak. Május 24-én Szentes Istennek új templomot emelt, az árváknak pedig szívét nyitotta meg. Templomszentelés és Kálvinéum-ünnepély; vetélkedés volt ekkor Szentesen az emberek között, hogy ki tud nagyobb lenni a kettős szolgálatban. S így lett ilyen szép és sikerült az ünnep.

A még 1912 szeptemberében fundált felsőpartii templom felszentelésére főtiszteletű dr. Baltazár Dezső püspök úr szállott ki gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok társaságában s dr. Lencz Géza és dr. Ferenczy Gyula tanárok kíséretében. Előbb (május 23-án d. u.) a püspök érkezett meg, kinek fogadására a szomszédos Nagytőke állomásra előre utazott dr. Csató Zsigmond, a szentesi református egyház főgondnoka és dr. Nagy Sándor alispán vezetése alatt az egyház és vármegye küldöttsége. Az állomáson dr. Mátéffy Ferenc polgármester fogadta s üdvözölte a város nevében s ezrekre menő tömeg éljenzése hirdette azt a szeretetet, amellyel egész városunk várta. A hosszú kocsisort, melyen a

Debreczen új látványossága: az új ~~székesegyház~~ modern Arany-Bika gőz- és kádfürdő megnyilt. — Bejárat a József kir. herceg-utcában.

bevonulás történt, Kádár Árpád gazdasági egyesületi elnök vezetése alatt díszruhás Bercsényi huszárokból s magyarruhás lovasokból álló bandérium vezette két diadalkapun keresztül éljenző sokaság, majd virágokat szóró iskolás fiúk és leánykák sorfala között a nagytemplom terére, hol az egyház presbiteriuma és lelkészei élén Futó Zoltán esperes szép beszéddel üdvözölte püspök urat. Ugyanitt a polgári leányiskola és az elemi iskolák növendékei nevében egy-egy szép csokorral kedveskedtek a Püspök úrnak Nagy Blanka, Szathmáry Blanka és Mágori Mici. Püspök úr kedves szavakkal mondott köszönetet.

Az ezt követő dísz presbyteri gyűlésen Futó Zoltán esperes köszöntötte a püspököt s bejelentette, hogy a szentesi egyház 1000 koronás alapítványt tett a Kálvineum javára. A püspök úr lelkén átregző öröm ott látszott arcán, ott csillogott szemében s ott hangzott szavaiban, midőn az üdvözlésre válaszolt s megköszönte kicsinyei nevében a szentesi egyház nemeslelkű adományát. A tanítótestület nevében Papp Lajos igazgató üdvözölte a püspököt, ki válaszában kijelentette, hogy ő is csak egyszerű tanítónak érzi magát s büszke erre, mert óriási fontosságúnak tartja azt a munkát, melyet a református elemi iskolák a vallás és a magyar állameszme érdekében kifejtének s épen ezért szükségesnek tartja, hogy a református iskolák legyenek az utolsók az államosítás teljes keresztülvitelénél, hiszen megmutatták századokon keresztül, hogy nemes és nehéz feladatuknak meg tudnak felelni.

Gróf Degenfeld József egyházkerületi főgondnok urat is, ki dr. Ferenczy Gyula akadémiai tanár kíséretében a reggeli vonattal érkezett meg, hasonló ünnepélyességgel s lelkesedéssel, virágcsokrokkal és bandériummal fogadták vasárnap reggel.

Ezután vette kezdetét a templomszentelési ünnepély, melyet megelőzőleg a nagytemplomban gyönyörű alkalmi imádságból álló isteniszteletet tartott Csapó Péter öcsödi elkész, egyházmegyei tanácsbíró. Ennek végeztével hosszú kocsisorban a bandérium vezetése mellett vonult fel a menet a fellobozó utcákon keresztül a felszentelendő felsőpárti templomhoz, melynek ajtajában már ott várt a hívek óriási tömege, élén a templom lelkészével, Böszörményi Jenővel, ki a sokaság néma meghatottsága közben adta át az új templom kulcsát a püspök úrnak, hogy megnyissa azzal a templom ajtaját. Pár perc alatt a templom zsúfolásig megtelt, sőt több mint két ezer ember kint is rekedt s ott a szabad ég alatt hallgatta Bereczk Sándor szegedi lelkész, e. m. tanácsbíró lelkes és lelkesítő alkalmi egyházi

beszédét. Bennt felcsendült az ének: „Im bėjöttünk nagy örömmel...” s a püspök úr elmondotta gyönyörű felszentelő imádságát.

Mély hatást gyakorolt a hallgatókra Fekete Gyula nagykikindai lelkész, egyházmegyei tanácsbíró alkalmi beszéde, melyben arról az örömről elmélkedett, mely ily alkalommal a lelkeket eltölti. Úrvacsorai beszédét Szabolcska Mihály a költő-pap, imádságot az új templom lelkésze, Böszörményi Jenő mondott s ugyancsak ők osztották ki az úrvacsorát a híveknek. Tereh Gyula hódmezővásárhelyi lelkész, egyházmegyei tanácsbíró keresztelési beszédében az élő kövekről szökölt, melyekből az anyaszentegyház felépül. Az első esketést Szabó János köröstarcsai lelkész, egyházmegyei tanácsbíró végezte, beszédjének nemcsak gondolataival, hanem stílusával is elragadván a közönséget. Közben a főiskolai kántus énekelt, különösen a „Teremtő”-höz című darabbal keltvén szinte megrázó hatást. Az ünnepséget Futó Zoltán esperes záró imádsága rekesztette be.

A békésbánati egyházmegye, a római katolikus, evangélikus és izraelita egyház, Csongrád vármegye, Szentes városa, tanfelügyelőség, polgári leányiskola, állami elemi iskolai tantestület és az ipartestület küldöttségei tisztelegtek ezután a püspök és főgondnok úr előtt. Majd háromszáz terítékes díszbéd volt a Petőfi szálloda színháztermében, hol magas szárnyalású beszédben éltette gróf Degenfeld József a királyt, Fekete Márton országgyűlési képviselő, e. m. gondnok a püspököt, Csató Zsigmond főgondnok gróf Degenfeld Józsefet, dr. Friedmann Gyula izr. lelkész a püspököt, Futó Zoltán esperes a vendég lelkészeket s a más felekezetek egyházi és világi küldötteit, Szücs Gyula róm. kath. káplán egyháza nevében a püspököt, Papp Lajos körlelkész a főispánt, alispánt és polgármestert, Szabó János köröstarcsai lelkész, egyházmegyei tanácsbíró dr. Cicatricis Lajos főispánt és családját s Csapó Péter a Kálvineum érdekében szólalt fel. Dr. Baltazár Dezső megkapó szavakban választolt a felköszöntőkre, örömét fejezvé ki a látottak és tapasztaltak felett.

A Kálvineumi-ünnepély délután 4 órakor a nagytemplomban volt, belépti díj nélkül; ez alkalomra zsúfolásig megtelt mintegy 7000 lélekkel az óriási templom. Az ünnepély legkimagaslóbb száma a püspök úr megnyitó imádsága s dr. Lencz Géza akadémiai tanár beszéde volt, melynek nagy hatását legjobban az jellemzi, hogy a Kálvineum részére 115 koronát adakoztak a perselyekbe. A főiskolai kántus és Bognár Rezső hódmezővásárhelyi kántor szép

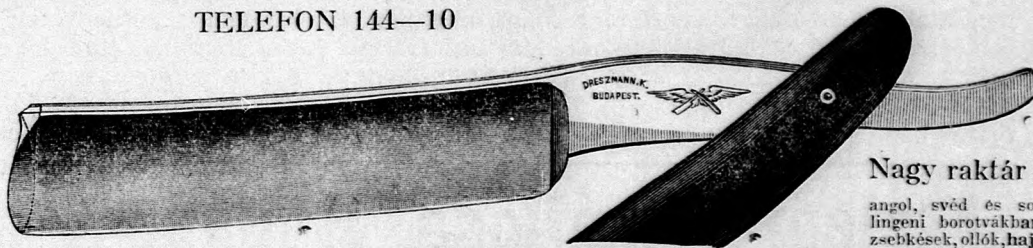
Dreszmann Károly késes és borotva műköszörűs Budapest, VII., Erzsébet-körut 22. sz.

TELEFON 144—10

Borotvák.

Legjobb minőségben, melyek a saját műhelyemben lesznek készülőve s hajszál élesre fenve. Angol borotva 5 kor., svéd 4 kor. és solingeni 3 kor. Gillette pengék készürlése 12 drb 1 kor. 50 fill., borotva készürlés 1-20—1-60 kor., hajvágó gép készürlése 1-20—1-60 kor. A készürlések a saját felügyeletem alatt történnek.

Nagy raktár

angol, svéd és solingeni borotvákban zsebkések, ollók, hajvágógép, fodrászat- és kertészeti cikkekben.

énekszámait mellett különösen Sugár Viktor budapesti orgonaművész elragadó játéka keltett nagy hatást.

Berekesztette az ünnepek sorrendjét az esteli Kálvineum-hangverseny, melyen a püspök úr könynyekig megható beszédet mondott az árvákat átölelő szent szeretetről. A műsor többi pontját Futó Zoltán esperes megnyitó beszéde, a kántus szép énekszámait, Futó Rózsika művészi zongora játéka, a főiskolai vonósnyégyes, Varga Ferenc hittanhallgató szóló éneke és Barcsai Károly és Kerekes György akadémiai hallgatók vigjelenetei töltötték be. Minden szám után felhangzott a taps és éljenzés, mely a közönség méltó megelégedését tolmácsolta. Különösen a kántus ragadta el Szentes egész társadalmát s ma is széltére emlegetik a debreceni dalosdiákok énekeit, táncban fáradhatatlan voltukat, igazán a dicsőség babérait vitték magukkal.

A püspök és a főgondnok úr a hajnali, a többi vendégeink s a kántus a héftő délelőtti vonatokkal utaztak el, — reméljük kedves emlékekkel.

All, hivatásának átadva az új templom! Adja Isten, hogy a láng, mely felszentelése napján hatalmasan lobogott fel a lelkekben, ne aludjék ki soha. A szívekben zengenek a szavak s nyomukban feltámadt a cselekvő lelkesedés, mely még mindig hordja össze fillereit az árvák részére, Isten dicsőségére!

(Tudósító.)

— **A szegedi jubileum.** Bereczk Sándor szegedi lelkész, 25 éves szegedi lelkészkedésének jubileumát ünnepelte áldozócsütörtökön a szegedi református egyházközség. Már a délelőtti istenisztelet alkalmával, amikor Nagy Károly makói lelkész predikált, zsúfolásig megtöltötte a templomot az ünneplő hívek nagy serege, de részt vett azon valláskülönbség nélkül a város társadalmának színe-java is. Istentisztelet után a közönség az egyház székházának dísztermébe vonult, ahol Polgár László főgondnok által a megjelenésre felkért ünnepeltet a református vegyeskar üdvözlő éneke fogadta. Az egyházközség, annak presbiteriuma nevében Godács Imre segédlelkész üdvözölte a lelkészt, reámutatva a 25 évi szolgálat minden áldásos munkájára, arra a fáradságot nem ismerő buzgóságra, mellyel Bereczk Sándor az egész várost sújtott árvízkatasztrófa után a szegedi református egyház új életre keltése, felvirágoztatása érdekében kifejtett, amely buzgóság, imádkozva-dolgozás folytán a szegedi református egyházközség ma már egyik kimagasló, féltett büszkesége magyar református Sionunknak. Majd átnyújtotta neki az egyház ajándékát: palástot és papi süveget, egyszersmind a gyülesterem részére átadta a nagyrabecsült lelkésznek életnagyságú arcképét. Az ünneplés meghatottsága mindenki szemében könnyet fakasztott, bizonyosságául, hogy Bereczk Sándor egyénisége, lelkészi munkája megtalálta a szívekhez vezető utat. Maga az ünnepelt is meghatva, könyvek között köszönte meg a szeretettől meleg ünneplést. Ezután sorba üdvözölték még a Jótékony Protestáns Nőegylet, nagyértékű ezüst ajándékkal tisztelvén meg, majd virágcsokrokkal a

református vegyeskar, középiskolák, mint hittanárt, középiskolai tanuló ifjúság, 25 évvel ezelőtt volt első tanítványai, a református elemi iskola növendékei s a különböző felekezetek lelkészei. Délben a lelkészháznál volt szűkebbkörű ünnepi ebéd, este pedig a Kass-vigadóban 100 terítékű díszlakoma, melyen szebbnél-szebb toasztok hangzottak el, igazolásául annak, hogy a jubiléus lelkész nemcsak egyházközsége, de az egész város és vidéke szeretetét és becsülését bírja. (G. J.)

— **Öt templom.** Öt református temploma van Hódmezővásárhelynek, akár csak Debrecennek és előbb volt ennyi, mint nekünk, pedig Vásárhely jóformán csak a török hódítás folytán települt mostani helyére, a Hód tava mellé (s lett Hódmezővásárhellyé), tulajdonképpen fejlődése pedig egészen a szatmári béke utáni időkre esik. Lakossága 1715-ben alig rugott többre 2000 főnél (315 gazda, 90 zsellér), mint azt nt. Szeremlei Sámuel, a hódmezővásárhelyiek igazán tudós, író papja az alkalmi füzetben előadja. Kevés számú, de lelkes nép építette fel 1714-re a mostani ó-templomot s ennek emlékét ülték meg a hódmezővásárhelyi reformátusok május 10-én szép renddel, alkalmi istenisztelettel, melyen Pap Imre lelkész-elnök predikált Jób VIII. 8—IV. felett. A Szeremlei Sámuel által írott templomtörténeteket Tereh Gyula szentesi lelkész olvasta fel. Volt alkalmi költemény is, a főgondnoké, de volt igazi, belső áhitat és megelégedés, mely eltöltötte a szíveket. A hódmezővásárhelyiek meg lehetnek elégedve. Sokra segítette őket az Úr, de még többre mehetnének, ha külön egyházmegyévé alakulnának. Mi gátolja ezt? nem lehet megérteni. Nekünk azt mondták, hogy a függetlenségi párt. De ez még érthetlenebb. Miért nem akarná ez a párt az egyháznak függetlenségét, amit meg lehet valósítani, midőn még nagyobbat is szeretne. Valami félreértésnek kell itt lennie, valami egyenlenségnek vagy féltékenységnek a vezetők között. Most ennek az ó-templom 200-ados jubileumán semmi nyoma nem volt. Az emlékezésben, a megelégedésben, a lelkesedésben mind összedobban-tak a szívek s csak a szegény Darabos kántor nem ünnepelhetett.

— **Levél a Szerkesztőhöz.** Kedves Szerkesztő uram, úgy látom, mostanában igen mérsékelt szerencséje van b. lapunknak az alkalmi tudósításokkal. Ezúttal én is helyreigazításban utazom. A nagypaládi templomszettelésről a 21. számban közölt tudósításban ugyanis a többek közt ez foglaltatik: „Nem szólok a konvencionális szólamokkal S. E. nagybányai lelkész predikációjáról. Nekem is, másoknak (?) is úgy tetszett, mintha a nagybányai templomban letünk volna Áldozócsütörtökön. Ebbe a meggyőződésbe ringatott bele mindnyájunkat már maga a textus is: „és legyetek (!) nekem tanúim“, mely szöveg alapján, valódi homilétikai szabályok szerint tárgyalja a mennybemenetel tényét. Hát hisz ez nem volt alkalmi beszéd, akár hogy volt is előadva!“ Az idézett passzus érzelmi és bírálati részéhez nincs

„Meteor“ szálloda Budapest

VII., Erzsébet-körut 6. szám.

120 kényelmesen berendezett szoba.

Légtűtés. — Liftszolgálat éjjel-nappal.

Fürdők. — Vacuum cleaner. — Összes

vidéki lapok. — Szobák 4 koronától.

szavam. Utóvégre a tudósító úr oda képzei magát, ahová akarja s olyan fogalmat alkot magának az alkalmi beszédekről, amilyen néki jól esik. Azonban a kitétel, hogy tisztelettel alantírott a fölvetett szöveg alapján („lesztek nekem tanúim”) valódi (!) homilétikai szabályok szerint a *mennybemenetel* tényét tárgyalta volna: olyan ténybeli tévedése a tudósító úrnak, amit a jóhiszemű távollevőkre tekintettel, agyon nem hallgathatok. Úgy gondolom, hogy ha már a jelenlévő tudósító úr becses figyelmetlenségével ajándékozta meg azt a beszédet (ehéz — minden egyébtől eltekintve — joga volt), kár volt ennek a figyelmetlenségnek írásos bizonyítékát adnia. A száraz valóság t. i. az, hogy abban a beszédben — annak a megállapításán kívül, hogy a szent ígékét Jézus közvetlenül *mennybemenetele* előttmondotta tanítványainak, *egyáltalában szó sem volt az Ur mennybemeneteléről*. Hanem szó volt az elejénarról, hogy tisztelettel alantírott azt a templomszentelési alkalmat úgy kívánja tekinteni, mint a Krisztushoz hű nagy-paládi gyülekezet *tanúbizonyosság tétele*; ezért aztán *lárnyalta* a Krisztusról való *tanúbizonyoságtételnek* a lényegét, jelentőségét, szükségességét; *végül* pedig igyekezett tőle telhetőleg buzdítani a gyülekezet tagjait arra, hogy legyenek minden körülmények közt hű *tanúi* a Krisztusnak. A tudósító úr azonban éppenséggel nem volt hű tanúja annak az egyébként direkte a nagy-paládi templomszentelésre íródott beszédnek. Én készséggel elősmerem, hogy különösen poéta-embernek sok minden szabad; mégis, úgy vélem, az ilyen alkalmi tudósításban — ami kétségtelenül azzal az igénnyel és célzattal íródik, hogy annak a tartalmát *elhígyjék* azok, akik a történekekről közvetlen meggyőződést nem szerezhettek, — a *valóságnak* annyira hátat fordítani talán még sem illik, mint az a jelen esetben történt. Am erresse szabadon fantáziáját a tudósító a rohanás közben széltől lobogó ingujj s gatyá (!) festői látványának leírásánál; de kössön rá (t. i. a fantáziájára) görcsöt, mielőtt másnak a szájába olyan beszédet ad, amelyet az a más nem mondott. A személyes kérdéssel ezekben végezvén, Szerkesztő uram szíves engedelmevel *alkalmat* veszek ezúttal arra, hogy e lap minden rendű és rangú olvasójának b. figyelmét különösképpen fölhívjam *Kuyper* Ábrahámnak, a lángelméjű hollandus theologusnak (volt miniszterelnöknek) a Kálvin-Szövetség kiadásában *A kálvinizmus lényege* címmel megjelent s a kálvinizmus fensőbbiségét 6 felolvasásban igazoló művére. Szeretném, ha módunkban állana ezt a könyvet száz-ezer példányban szétörpíteni a magyar glóbuson és elszorul a szívem arra a gondolatra, hogy netalán az első kiadás ötszáz példánya sem talál egyhamar vevőre. Pedig az a hatalmas, magával ragadó, a *múlt* és *jelen* tényeit tiszta világításban szemlélő s a *jövő* eshetőségeit a mélyhitű bölcsnek derült, nyugodt, fölényes bizonyosságával látó *kálvinista öntudat*, ami ebből a kötetből kiárad, nagyon elkelne közöttünk.

Tudom én, hogy néha-napján — kivált magunk közt — túlon-túl duzzad az önérzetünk. De azt is tapasztalom, hogy alkalomadtán — kivált mások megtisztelő társaságában — vajmi hajlandók vagyunk bocsánatot kérni azért a vakmerőségért, hogy kálvinisták vagyunk. Nos hát, a *Kuyper* könyve egyfelől becses tartalommal tölti meg a virtuoskodó önérzetnek netalán pusztá levegőtől duzzadó tömlőjét (majdnem azt írtam: ingujját); másrészt ugyancsak talpra állítja a jogos és öntudatos önbizalom híjján megalkuvásra kész gyáva kishitűséget. Aki jó kálvinista: ne mulassza el *át tanulmányozni* ezt a könyvet. (Aki nem jó: még inkább vegye és olvassa!) A tudás széles határain mozgó, súlyos gondolatokkal rakott mű tagadhatatlanul *intelligens* olvasót kíván; de aki belemélyed, annak gazdag lelki gyönyörűséggel fizet. S talán nem csak felkölti az alvó oroszánt, de öntudatos, meggyőződéses munkára is ösztönzi. Ajánlom Szerkesztő uram s e lap t. olvasói nagybecsű figyelmébe. Bérmentes küldéssel kapható 3 korona 70 fillérért Sebestyén Jenő szövetségi titkárnál (Aréna-u. 11., I., 11.) vagy Kókai Lajos könyvkereskedőnél (Kamermayer K.-u. 1.) Budapesten. Szerkesztő uramnak tartós, jó egészséget kíván *Sollész Elemér*.

— **Társas utazás Svájcba!** Ez év augusztus hónapjában protestáns egyháztársadalmunknak utazást kedvelő tagjai részére legfőképp a svájci reformáció nevezetes helyeit és a svájci alpok természeti szépségeit befoglaló körutazási programot tervezünk. (A németországi útát 1917 évre, a reformáció 400 éves jubileumára tervezzük.) Útirányunk *Budapest—Wien* (a város megtekintése), *Linz* (a város megtekintése), *München* (Pinakoteka, Lukács templom, ev. diakonisszaház, botanikai kert, Nymphenburg stb.), *Augsburg* (rezidenciális kastély, hol az ev. hitvallást benyújtották, Szent-Anna-templom, pamut-szövőgyár), *Konstanz* (Huss emlékkő, Hieron hőtőne, Münster), *Schaffhausen* (Neuhausenban a rajnai vízesés), *Basel* (Münster vasárnapi istentisztelettel, Oekolompadius szobra, botanikai kert, állatkert, missziói ház stb.), *Bern* (Münster, Bundeshaus, idei országos kiállítás), *Genf* (Kálvin emlékek stb. átrándulás Franciaországba: *Annemasse*, *Evian*; innen *Lausanne* (a város megtekintése), *Montreux*, *Interlaken*, *Lauterbrunnen*, *Murren* (gyönyörű alpesi utazások), *Meiringen* (kirándulás a világhírű karschluchtba), *Luzern* (Gletschergarten, Löwendenkmal, Labyrinth, Orgonakonzert a St. Leodegar templomban), *Rigi* (alpesi út), *Kappel* (Zwingli emlékkő), *Zürich* (Grossmünster vasárnapi istentisztelettel), Zwingli szobor s emlékek, Politechnikum, Tonhalle, botanikai kert stb.), *Einsiedeln* (híres búcsújáróhely Zwingli idejéből), *Glarus* (Zwingli első egyháza, most katolikusokkal közös templommal), *Insbruck* (Isel-hegy Hofer András szobrával, templomok), *Salzburg* (Heilbrunn híres vízműveivel, fényes alkalmi Mozart-ünnepély), *Wien—Budapest*. Az utazás tart augusztus

Aki olcsó és jó vízvezetéket, csatornázást, modern fürdőszoba, angol closett, mosdó, konyha kagyló stb. berendezéseket akar készíttetni, forduljon bizalommal

Telefon szám 1203.

Nagy Sándorhoz.

Műhely és iroda Szent-Anna-u. 36.

4-től kezdődő 16 napig s a részvétel díja csak 420 korona, melyből az előre nem látott kiadásokra számított 20 korona esetleg visszatérül. Ebben befoglalatik a jegy ára Budapesttől Budapesttig, lakás kiszolgálással kényelmes szállókban; teljes ellátás: reggeli, ebéd, vacsora (italok nélkül); az összes borralalók, vezetők, látványos helyekre való belépő díjak (szórakozó helyek nélkül); omnibuszok, kocsik költségei; a kézipodgyásznak a vasútról a szállókba és vissza szállítása, esetleg ruhatárba ideiglenes elhelyezése; a városi villamos vasutak díjai, úgy, hogy a résztvevőnek, hacsak a programtól el nem tér, külön kiadása csak privát szórakozásra lesz, (színház, kávéház, ital, dohány stb.) Budapest—Wien között oda vissza II. oszt., a többi vasúti vonalon III. oszt. gyorsvonaton, a bodeni tón, Rajnán, genfi, brienzi, vierwaldstätti tavakon I. oszt. hajón utazunk és pedig a Salzburgi—Wien közti 6 órás hazavivő út kivételével mindig csak nappal. Jelentkezni lehet július 15-ig alulírott nál, aki készséggel ad mindenre felvilágosítást. A jelentkezéseket a beérkezés sorrendjében veszem figyelembe, esetleg már július 1-e előtt lezárom, mert 35 jelentkezőnél több figyelembe nem vehető. A jelentkezéssel egyidejűleg 50 korona előleg küldendő be a cél megjelölésével a Délvidéki Közgazdasági Bank-hoz Zomborba. Az összeg többi része július 20-ig küldendő be ugyanide. Ha eddig húsznál kevesebben küldték be útiköltségüket, a társas utazás elmarad és a bank az összes pénzt vissza utalja. Ha azonban valaki július 20-ika után önként visszalép, a részére már eszközölt tényleges kiadásokkal (jegy) kevesebbet igényelhet vissza. A budapesti találkozó helyet, a külföldi szállodákat és menetrendet részletesen feltüntető programot a résztvevőkkel idejében közlöm. Zombor, 1914 május. Lombos Alfréd evang. lelkész.

— **Tízéves találkozó.** Felkérjük mindazon kedves barátainkat, akik tanulmányaikat az 1904—5. iskolai évben végezték, a tízéves találkozó előkészítése céljából megjelenési szándékukat 1914 június hó 15-ig dr. Ecsedi István tanárnál (Debrecen, Ref. kollégium) bejelenteni szíveskedjenek. A rendezőbizottság.

— **Internátusba való felvétel.** A nagykállói m. kir. állami főgimnázium tanulói számára létesített internátusban megüresedő helyekre az 1914—1915. évre I—VIII. o. gimnáziumi tanulókat veszünk fel. A növendékek az intézetben lakó tanárok felügyelete alatt állanak. A teljes ellátás évi díja 400 korona,

kedvezményes helyen 300 és 200 kor. Ezenkívül erre érdemesek — korlátolt számban — ingyenes ellátásra is felvételnek. Az internátus összes helyiségeiben villany világít. A felvételre vonatkozó kérvények az internátus igazgatótanácsához címezve folyó évi július hó 15-ig küldendő be. Bővebb felvilágosítást (prospektust) ad az internátus igazgatósága Nagy-kálló (Szabolcs vármegye).

— **A Protestáns Országos Árvaegylet** május hó 23-án ünnepelte a derék Brocskó Lajos árvaatyát (az ünneplésen részt vett főtiszt. Baksay Sándor püspök és Jankovich Béla kultuszminiszter is) és ugyan-csak e napon tartotta LV-ik évi közgyűlését Kovácsy Sándor elnöklése alatt. P. Horváth Zoltán dr. titkár terjesztette elő a választmány jelentését, mely szerint 191 árva áll az egylet gondozó védelme alatt. Ezek közül 97 van a budapesti árvaházban, 28 vidéki szerezetházban, 3 a gödöllői állami kertészeti tanintézetben és 24 családonál elhelyezve. Hálás köszönettel adózott a közgyűlés a földművelésügyi miniszteriumnak, hogy 3 leány növendéket vett fel a gödöllői áll. kertészeti tanintézetbe, amellyel egy új pálya nyílt meg a leány növendékek számára, akiknek elhelyezése és továbbképzése mindig több gondot okoz, mint a fiúké. Az egylet vagyona, eltekintve az ingatlanok forgalmi értékétől, 1.281.094 K s a múlt évben 4875 K volt a gyarapodás. A bevételek 88,359 K-t, a kiadások 83,647 K-t tettek ki. Egy növendék évi eltartásának átlagos költsége 548.30 K. Hálás köszönétét nyilvánította az egyesület a dunamelléki ref. egyházkerületnek, amely a Madas Károly-alap jövedelmeiből ismét folyósította a több éven át nyújtott 10,000 K segítséget. Az adományok összeg 8746 K, s fő tétele a karácsonyi gyűjtés 6103 K összege. Szép jövedelmet hozott a Prot. Árvaházi Képesnapár, amely dacára az újabb protestáns naptáraknak, nagy kelendőségnek örvendett s az árvaegylet jutaléka 2110 K-ra emelkedett. A protestáns bál 5495.40 K-t jövedelmezett. Habermann Ferenc képerkedő az eladott protestáns tárgyú képek után 3887 K-t szolgáltatott be. Többen emelték alapítványaik összegét, így Beliczay Béla s több pénzintézet. Dr. Petz Gedeon 400 K-ás alapítványt, dr. Holtscher Pál 200 K-ás adományt juttatott az egyletnek. Hagy lelkesedéssel ünnepelték özv. Haberern Jonathánnét, a nőválasztmány elnöknőjét, az Erzsébet-rend keresztesét, aki ez év január havában töltötte be 50 éves szeretetteljes munkásságát, mint

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasszer J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEGYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

nőválasztmányi tag és akit az egyesület már régebben tiszteletbeli tagjává választott. Néhai Tisza Kálmán és Steudemann Károlyné elhunyt nőválasztmányi tagok emlékeztétét jegyzőkönyvbe iktatta a közgyűlés s kiegészítette a nőválasztmányt egyhangú választással, bilkei Papp Istvánné, Láng Gizella és dr. Sennyei Istvánné úrnőkkel. A közgyűlés egyhangú elismeréssel fogadta el a jelentést és a számadásokat, majd megállapította a költségvetést 1914-re, amelynek kiadási rovata ismét nagyobb lett, mivel 1914-től kezdve valamennyi árvaházi nevelő és más alkalmazott fizetését emelték, amely 2260 K többletet jelent. A számvizsgáló bizottságba Bolla Mihály, Gonda Béla, Hajts Jakab, Jármay Gyula dr. és Kund Endre egyleti tagokat választotta meg a közgyűlés.

— **KOSSUTH FERENC.** Hosszú és kínos szenvedés után

május 25-ikén virradóra elhunyt Kossuth Ferenc val. belső titkos tanácsos, országgyűlési képviselő Budapesten 73-ik évében. Halála hírére Debreczen sz. kir. város Tanácsának nevében Kovács József polgármester, a főiskola részéről dr. Kun Béla akadémiai igazgató táviratilag kondoleált a jeles államférfiú özvegyének. Kossuth Ferenc temetése nagy pompával és 200,000 ember jelenlétében ment végbe május 28-ikán.

— **Halálozás.** Áldozcsütörtök ünnepén, a reggeli templom után nagy halottnak harangoztak az élesdi református egyházban, még pedig pompaharangoztatással, ahogy csak valamely országos vagy egyházi tekintélynek, vagy valamely közszeretnek örvendett tisztviselőnek vagy egy módosabb halottnak szoktak harangoztatni. Halott nem lévén a kis városkában, mindenki tudta azonnal, hogy a hülése miatt több, mint egy éve tüdőbeteg, fiatal, közszeretnek örvendett, igazi jó református, élesdi orgonista-kántor és állami tanító, Herczegh Kálmán úrnak harangoznak, aki életének 33-ik, református kántor-tanítóságának 14-ik évében Pusztáújlakon meghalt édes anyja karjai közt, nagytiszteletű Doma Gyula pusztáújlaki református lelkész nevelőapai házában, május hó 20-án este 9 órakor. Sietette halálát az, hogy egyik kedves kis fiát, Gyuszikát, éppen azelőtt egy héttel temette el s attól kezdve nem tudott semmivel táplálkozni. Egyre a magányt óhajtotta, egyre sirt, zokogott éjjel és nappal, úgy, hogy ő nemcsak sóhajtozta, hanem követte is a vigasztalhatatlan apának ezen bibliai szavait: „*Sírva megyek az én fiam után a koporsóba!*” Az utána vigasztalhatatlanul kesergő édes anyának, a két kis árvának, a testvéri, a rokon kebleknek fájdalmában osztoznak a vidéki tanító-kartársak, a nagyszámú jó ösmerősök, a bihari református hívek, kik közt néhai Rigó Lajos lelkészége alatt kántor-tanító volt, de különösen az általa alakított, már hat éves élesdi dalkör és az élesdi református eklézsia, mely benne pótolhatatlannak látszó, igazi jó, lelkes református orgonista-kántortanítóját veszítette el. Alig pótolható ő az élesdi eklézsiaiban, mert a mai haszonleső világban alig találkozik olyan ember, aki mint állami tanító, református egyházának az orgonista-kántorságért járó három szobáért s néhány koronányi temetési stólaért többet végezzen, mint

amennyivel tartozik. A boldogult pedig többet végezett, mert ő minden fizetésre való számítás nélkül, mindig örült, lelkesedett, ha lelkészének egyházunk felvirágoztatására célzó törekvéseiben dalkör, énekar alakításával, vezetésével s egyéb társadalmi hasznos ténykedésekkel segítségére lehetett. Ő tartozó kötelességénél mindig többet tett, mint kántor az ő egyháza érdekében; mert tudta, hogy aki csak annyit végez, amivel tartozik, az haszontalan szolgál. A hű szolgának, a lelkes, a jó kántornak temetése óriási részvét mellett folyó május hó 22-én d. u. 3 órakor volt Pusztáújlakon. A szülők, a testvérek, a két kis árvának, a kartársak, az élesdi dalkör s az élesdi református egyház koszorúival borított koporsó mellett Dávid Gyula élesdi református lelkész tartott gyönyörű szép, mindenkit könyekig megható, de mégis vigasztaló imádságot. A sírnál Biró Ferenc örvéni református lelkész mondott egy pár megindító s megnyugtató búcsúszót és áldást a kis fia mellé temetett apa felett. A temetési énekléseket Sándor Lajos újlaki református tanító úrral az újlaki református fiúk és leányok végezték. Az élesdi dalkör a háznál úgy, mint a temetőben Kemecsei György élesdi állami tanító és dalköri egyző úr vezetése mellett igen mélyre ható hatással adta elő a boldogult által betanított gyászénekeket. A temetés végeztével az élesdi zenekar, melynek gyászindulója mellett vitték a kartársak, a dalköristák a koporsót a temetőbe, elhúzta nagy hatással a boldogult kívánsága szerint a: „*Megkérdeztem a virágtól, mely egy síron nőtt magától*” és a „*Temetőben zúg-búg a szél...*” kezdetű szomorú dal szép melódiáját. Ezután a temetőből mindenki azzal távozott, hogy alig lesz több ilyen önzetlenül hivatásos lelkes kántora és karvezetője az élesdi református egyháznak, mint a boldogult vala. Kár, hogy ily fiatalon kellett kimúlnia. De ha csak így szabadulhatott szenvedéseitől... Legyen csendes nyugvóhelye, legyen áldott emlékezete.

— **Német szó.** Teschenben, közel a magyar határhoz, osztrák Sziléziában virágzó protestáns egyház van s annak szép, egészséges leányinternátusa. Ellátási díj évi 500 korona s a tandíj. Az intézet diakonisszák felügyelete alatt áll, előljárója Oberschwester Susanna Roth. Magyar levelet is elolvasnak. A hely maga rendkívül kellemes, egészséges. Cim: Evang. Mädchen Alumnat in Teschen.

Pályázat

a szatmári egyházmegyében fekvő s halálozás folytán megüresedett *csengerújfalu* lelkészi állásra, melynek javadalma a következő: 1. Huszonnégy hektoliter, 80 liter búza. 2. Harminchat hold föld 1200 □-el. 3. Nyolc hold lápi föld 1200 □-el. 4. Kézpénz az egyháztagoktól 328 korona. 5. Közalapi tőkekamat segély 210 korona. 6. Kongura 675 K 42 f. 7. Stóla. 8. Lakás kerttel. 9. A földek adóját $\frac{1}{6}$ részben az egyház fizeti.

Az özvegy lelkészné kegyeleti feléve 1914 október 31-ikén telik el s az állás november 1-én elfoglalandó. A pályázati kérvények az E. II. t.-c. 16. §-ában megjelölt okmányokkal, szabályszerűen felszerelve 1914 június hó 20-ik napjáig küldendők be Kovács Lajos espereshez Szatmár-Nemetibe. Debrecen, 1914 május 26.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Pályázat

a bereg-derceni ref. egyház kántortanítói állására.

Javadalom: Lakás, mely helyett 1915. évben új fog építtetni. Beltelki szantó föld 796 □-öl. Zöldségkert 24 □-öl. Mezei szántó 11 kat. hold és 676 □-öl. A földekért kapható bér legalább is 250 kor. 6 drb. marha legeltetés, melynek ára, ha kiadatik másnak, 120 kor. Egyháztól felévi utólagos részletekben 1500 kor. Stólákból 60 kor. Összes javadalom: 1930 korona.

Kötelesség: A III., IV., V., VI. osztályok összes növendékei tanítása a tiszántúli tanterv szerint s változó rendszerben, úgy, hogy a növendékek fele része délelőtt, másik fele délután tanítatik. Ismétlők tanítása a másik tanítóval közösen. Az

összes kántori szolgálatok végzése s lelkész akadályoztatása esetén és kanonikus órákon az ő helyettesítése. Ha orgona szereztetik, az orgonázást külön díj nélkül teljesítenie kell. Ifjúsági egyesület s énekkar szervezését, szinte az eddigi szokás szerint, a konfirmantusok tanítását is elvállalni tartozik. Az állás 1914. évi augusztus 25-ig elfoglalandó. Költözési költségre nős egyénnek 40 kor. nőtlennek 20 kor. fog fizettetni.

Pályázat okmányolva hozzám küldendő.

Bereg-Dercen, 1914 május 26.

Szentimrey József,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Magyar királyi államvasutak menetrendje 1914 május 1-től.

DEBRECZENBŐL INDUL:

Budapest felé személyvonat	d. u.	12 ó. 12 p.
Budapest felé (gyorsvonat)	d. u.	4 ó. 40 p.
Budapest felé (gyorsvonat)	reggel	8 ó. 57 p.
Budapest felé (gyors)	reggel	6 ó. 20 p.
Csak P.-Ladányig	d. e.	10 ó. 57 p.
Budapest—Nagyvárad felé	d. u.	3 ó. 45 p.
Budapest felé gyorsv. és személy	éjjel	1 ó. 52 p.
Budapest—Nagyvárad felé	este	10 ó. 55 p.
Budapest és Arad felé	este	9 ó. 10 p.
M.-Sziget—Körösmező felé	éjjel	2 ó. 54 p.
Csak Királyházaig	reggel	5 ó. 17 p.
Szatmár—M.-Sziget felé	d. u.	3 ó. 53 p.
Csak Szatmárig (gyorsvonat)	d. u.	7 ó. 15 p.
M.-Sziget	este	11 ó. 01 p.
Szatmár—M.-Sziget felé (gyorsvonat)	d. e.	11 ó. 48 p.
Szatmár—Királyháza felé	d. e.	10 ó. 01 p.
Szerencs—Kassa személyvonat	reggel	5 ó. 13 p.
Miskolcz—Kassa felé	reggel	8 ó. 51 p.
Nyiregyházaig	délben	12 ó. 20 p.
Miskolcz felé	este	7 ó. 29 p.
Miskolcz—Kassa felé	d. u.	2 ó. 20 p.
Szerencs—S.-A.-Ujhely—Kassa felé	d. u.	4 ó. 28 p.
Nyiregyháza	este	10 ó. 42 p.
	m. á. vasuttól	reggel 5 ó. 30 p.
	m. á. vasuttól	d. e. 7 ó. 43 p.
H.-Böszörmény	m. á. vasuttól	d. e. 10 ó. 35 p.
B.-Sz.-Mihály	m. á. vasuttól	délben 12 ó. 22 p.
felé	m. á. vasuttól	d. u. 2 ó. 25 p.
	m. á. vasuttól	d. u. 4 ó. 35 p.
	m. á. vasuttal	este 7 ó. 10 p.
F.-Abony felé m. á. vasuttól	reggel	5 ó. 20 p.
Tiszapolgár, Tiszafüred, Füzesabony	d. e.	11 ó. 55 p.
Derecske—N.-Léta felé	reggel	4 ó. 10 p.
Tiszafüred felé máv. vasuttól	d. u.	5 ó. 03 p.
Derecske—N.-Léta felé	reggel	8 ó. 50 p.
Derecske—N.-Léta felé	d. u.	2 ó. 42 p.
Derecske—N.-Léta felé	este	7 ó. 05 p.

DEBRECZENBE ÉRKEZIK.

Budapest felől gyorsvonat	délben	11 ó. 37 p.
Budapest—Nagyvárad felől sz. v.	d. u.	3 ó. 33 p.
Budapest—Nagyvárad felől gy. v.	este	6 ó. 59 p.
P.-Ladányból sz. v.	d. u.	2 ó. 58 p.
Püspökladány	reggel	7 ó. 32 p.
Püspökladány	d. e.	9 ó. 36 p.
Budapestről gyors és személyvonat	este	10 ó. 14 p.
Budapestről gyors és személyvonat	éjjel	2 ó. 31 p.
Budapestről gyors és személyvonat	reggel	5 ó. 01 p.
M.-Sziget felől személyvonat	reggel	6 ó. 32 p.
Körösmező felől személyvonat	éjjel	10 ó. 21 p.
M.-Sziget felől	éjjel	1 ó. 29 p.
Szatmárnémeti felől gyorsvonat	reggel	8 ó. 45 p.
Körösmező felől személyvonat	déli	11 ó. 47 p.
Királyháza	reggel	6 ó. 59 p.
Körösmezőről gyorsvonat	d. u.	4 ó. 23 p.
Szatmárról személyvonat	d. e.	8 ó. 45 p.
Királyházáról személyvonat	este	6 ó. 32 p.
Nyiregyházáról személyvonat	reggel	7 ó. 26 p.
Kassa felől személyvonat	reggel	8 ó. 33 p.
Szerencs felől személyvonat	déli	11 ó. 24 p.
Kassa felől személyvonat	d. u.	3 ó. 25 p.
Ungvár felől személyvonat	este	6 ó. 18 p.
Kassa felől személyvonat	este	8 ó. 30 p.
Szerencs felől személyvonat	este	10 ó. 26 p.
	m. á. vasuthoz	d. e. 7 ó. 23 p.
	m. á. vasuthoz	d. e. 8 ó. 44 p.
B.-Sz.-Mihály	m. á. vasuthoz	d. e. 11 ó. 41 p.
H.-Böszörmény	m. á. vasuthoz	este 6 ó. 45 p.
felől	m. á. vasuthoz	d. u. 2 ó. 13 p.
	m. á. vasuthoz	d. u. 3 ó. 40 p.
	m. á. vasuthoz	este 10 ó. 37 p.
Derecske—Nagyléta felől	d. u.	1 ó. 25 p.
Derecske—Nagyléta felől	este	6 ó. 35 p.
Derecske—Nagyléta felől	reggel	7 ó. 27 p.
Derecske—Nagyléta felől	reggel	6 ó. 27 p.

Pünkösti költemény.

(Németből.)

*Csalogat a kakuk az erdő ölébe,
Csattog a csalogány, hangzik vidám dala.
Harangok kongása vegyül el a légbe,
Ünnepi díszet terjeszt piros Pünköst napja!
Fenyők lombján szellő lebben,
— Lobogó láng a lelkekben.*

*Hallgatózik a kék ibolya, csendesen,
A harangvirág is, ott a virágágyban,
Nyíló virágokon, szép himes szőnyegen,
Ringatgatja magát a napsugár, lágyan . . .
Pünköst csodás története!
Erőt adsz az új életre . . .*

*Megremeg a szívünk, mint nyárfa levele,
Midőn kezünkbe jut a magas menny kulcsa,
Melynek segélyével bejuthatunk mennybe,
Századok örömét megújítva újra.
Kora reggel, kedves dalban,
Öröm zendül minden ajkan.*

*Midőn az erdőben csendül a madárdal,
S pünkösti hangulat a tavasz szépsége,
Megtelik a lelkünk ihlettséggel, bájjal,
Mint mikor ima száll ajkunkról az égbe.
S zöld pázsit közt fehér rózsá
Áhítatunk még fokozza . . .*

Dombi Lajos.

Iskoladráma Debrecenben.

Egy régi, szép protestáns hagyományt elevenít fel most pünköszt után szerdán új épületének felavatása alkalmából a debreceni gimnázium: előadják a diákok görög eredetiben Sophokles Antigone című tragédiáját.

Hogy miért épen görög darabot választottak, annak két magyarázatát is lehet adni. A klasszikus szellem, amely az egész világ kulturájának az alapja, a görögöknél fejlődik ki, közelebbről a drámai műfajt ők teremtették semmiből, ők adták a világnak maig felül nem múlt remek példákban. Azután köztudomású dolog, hogy a protestánsok a maga tanulmányaiban nem elégedett meg a közvetítő latin kultúra ismeretével; nemcsak Róma nyelvét tanulta, amelyet a katolikus egyház ma is hivatalos nyelvül használ, hanem az alkotó görög szellemet s annak eredeti nyelvét is tanulmányozni kezdte.

A középkor csak a Vulgatából ismerte a Szentírást s Aristoteles latin fordításain filozofált. A reneszánsz és a reformáció, e két rokon mozgalom körülbelül egyidőben tágitgatták az emberiség vizsgálódásának körét s irányították azt az eredeti görög nyelvű Újtestamentomra, meg a görög irodalomra.

Az előadandó darabnak igen mély erkölcsi alapeszméje van. Már erkölcsi érdekből is megérdemelné, hogy nagyobb teret szorítsunk neki tantervünkben. A felvilágosodott író nemcsak a féktelen zsarnokságot állítja benne olyan helyzet elé, hogy bukni kénytelen, hanem a testvéri szeretetet is magaslatos példában állítja elénk, amint — bár hőse testileg elbukik — diadalmaskodik a sötét bosszú felett. Nézzük e szempontból kissé közelebbről a darabot.

A bosszú, mint a gyűlölet rokona s annak következménye a köztudatban nemtelen, önző indulat. Van ugyan egy fajtája, amely részben szeretetből fakad s azért nem ítélnél el egészen: az a bosszú, amelyet nem a maga személyén esett sérelemért forral valaki, hanem amellyel hozzátartozója fájdalomért vesztett, egyúttal azzal a szándékkal, hogy azt további támadások ellen védelmezze. A bosszúnak ez a fajtája nemcsak hogy nem volt bűn az ókorban, hanem egyenesen kötelesség volt. Szerencsétlennek érezte az magát, akinek nem volt bajában orvoslója, védelmezője, az már igazán egyedül állt a világban. Úgy belerögzött a bosszú jogos volta a népek tudatába, hogy valósággal vérszomjassá tette az embert. Hirdethette a keresztyénség századokon át Jézus tanításait a szeretetről, a megbocsátásról, azért egész nemzetek vannak még ma is, amelyeknek jóformán egyetlen törvényes intézménye a vérbosszú. Elég többek közt csak Sicilia népére, vagy a mostanában olyan nevezetessé lett albánokra gondolni.

Milyen tisztult erkölcsi felfogásnak kellett hát annak lenni, amely Krisztus fellépése előtt majdnem 500 évvel szólal meg Sophokles híres tragédiájában,

ellentétben kora egész világnézetével, mikor a főhős Antigone thébai királyleány az életét áldozza fel, hogy testvérenek megadhassa a végtisztességet, amitől az új király Kreon halálbüntetés terhe alatt tiltotta el a város lakóit, mert az elesett királyfi a trónviszály idején idegen hadak élén akarta bátyját a városból kiűzni. Nagy bűn fegyvert fogni a hon ellen. Szoros igazság szerint megérdemli a pártütő az ókor legszigorúbb büntetését, hogy teste temetetlenül heverjen, lelke ne juthasson az Alvilág nyugalmaiba. Nem ok nélkül ítélte erre a király. De mennyivel magasztosabb Antigone gondolkozása, aki a halálon túl csak szeretni, nem gyűlölni vagy büntetni tud!... Világért se gondolja valaki, hogy talán egyetértett volna pártütő bátyjával, azért fogta pártját! Korántsem. Hiába lett bátyja méltatlan a család szeretetére, az ő szívében a testvéri szeretet szava elnyomta a testvéri vétkének emlékét, de el a király tilalmának hangját is, mert — amint Arany mondja —

„...Vízé csak nem válik a vér”.

„Csak testvér marad az, aki egyszer testvér”.

Testvéri kötelessége, amit ő az Istennek örök, iratlan törvényének nevez, azt sugallta neki, hogy testvérét s egyszersmind családját, akár a maga élete árán is mentse meg az eltemetlenség szörnyű következményeitől. Váltig óvta volna gyöngédlelkű húga e veszélyes lépéstől. Mert a király csakugyan szavának állott, halálra ítélte tilalma megszegőjét, hasztalan volt a környezete közbelépése: fia jegyesének sem kegyelmezett. A darab utolsó része aztán előadja a kegyetlen király bűnhődését, akit családja pusztulásával ver meg a sors.

Antigonéhoz 1841-ben Mendelssohn szerzett zenét. A kardalokat annak dallamaira éneklő görögül az énekkar. befejezésül meg zenekar játszik belőle egy részletet. Magyar fordítása Csiky Gergelytől az Olcsó Könyvtárban 40 fillérért kapható.

Nagyban emeli az ünnepély színvonalát az az örvendetes esemény, hogy a színjátékhoz dr. Csengeri János kolozsvári egyetemi tanár, nálunk a görög dráma legavatottabb ismerője s ékeszavú magyar műfordítója, akit mai tanárnemzedékünk jórésze lelkesedéssel és nagy szeretettel vall mesterének, személyesen fog bevezető előadást tartani. E nagyjelentőségű és kitüntető elhatározásával már előre nagy mértékben élesztette az előkészítők munkakedvét, iskolánkat pedig, mikor mint volt növendéke a háládatosság szép jutalmában részesíti, egyúttal szívességével el nem múló hálára kötelezi.

A darab próbái serényen folynak, a korhű jelmezek már szintén elkészültek hozzá. Mint a görög színházakban, a nő szerepeket is férfiak (diákok) játszik. Nem érdektelen megemlíteni, hogy ilyen eredeti görög nyelvű drámai előadást — ami angol, német és francia középiskolákban igen gyakori dolog — tudomásunk szerint magyar intézetek közül a mi intézetünk próbál elsőnek színre hozni. Érthető hát vele szemben a megnyilvánuló érdeklődés.

Szeremlei Béla.

Debrecen szab.kir. város Világítási Vállalata.

Elvállalja: légszesz- és villamos berendezések elkészítését világítási, erőátviteli, fűtési és főzési célokra. A gáz- és villamos világítás jobb és olcsóbb a petróleumnál. Gázzal sütni és főzni sokkal jobb és félannyiba kerül, mint fával.

Gázfűtés kandallók és fürdőkályhák minden másnál tisztábbak, kényelmesebbek, biztonságosabbak.

A villamos motor legcélszerűbb és legtakarékosabb hajtóerő a világon.

Szép és olcsó lámpák, csillárok és hozzávaló felszerelések kaphatók.

Elsőrendű pirszén (koks) porosz kőszén.

Fekete kőszén-kátrány fatárgyak és épületek megvédésére.

Első minőségű ammoniak sulphat (legbecsesebb nitrogén-tartalmú műtrágya.)

Tetszés szerinti mennyiségben kapható vagy megrendelhető a gyárban, vagy városi üzletünkben

Piac-utca 81-ik szám alatt.

Mindennemü felvilágosítással szivesen szolgál az igazgató:

Debreczeni Jenő gépészmérnök.

A légszesz- és villamos gyárat az érdeklődő közönség bármikor megtekintheti.

Gyári és igazgatósági telefon: 74. Városi üzlet telefon: 90.

Villamos óra és toronyóra gyár

Gr. Thorotzkai és Társa Rozgonyi és Lendvai
Budapest, VI., Sziv-utca 32. szám.

Gyártunk:

Toronyórákat

megbízható pontos járással, válogatott anyagból, erős és modern kivitelben, sok évi jótállással

Több arany és ezüst éremmel kitüntetve. :: Tanoncképzés terén elért kiváló sikerekért díszéremmel kitüntetve. 1912.

Telefon 46—88. sz.

Sürgönyeim:

Óragyár Sziv-utca.

Saját szabadalmunk szerint villamos fő- és mellékórákat, villamos toronyórákat, villamos jelző órákat, iskolák és gyárak részére, villamos kongatókat, őrelenőrző órákat. — Kastély, laktanya, perron, reklámórákat, harangjátékokat és különféle futóműveket, számláló készülékeket. Óraszerkezettel működő, beállítható lámpa-kapcsolókat.

Magyarország egyetlen modernül berendezett villamos óra és toronyóra gyára.

Elvállalunk: AURÓRA villamos lámpát és oltó vagy gyújtó ébresztőórát.

Budapest székesfőváros szerződéses toronyórásai.

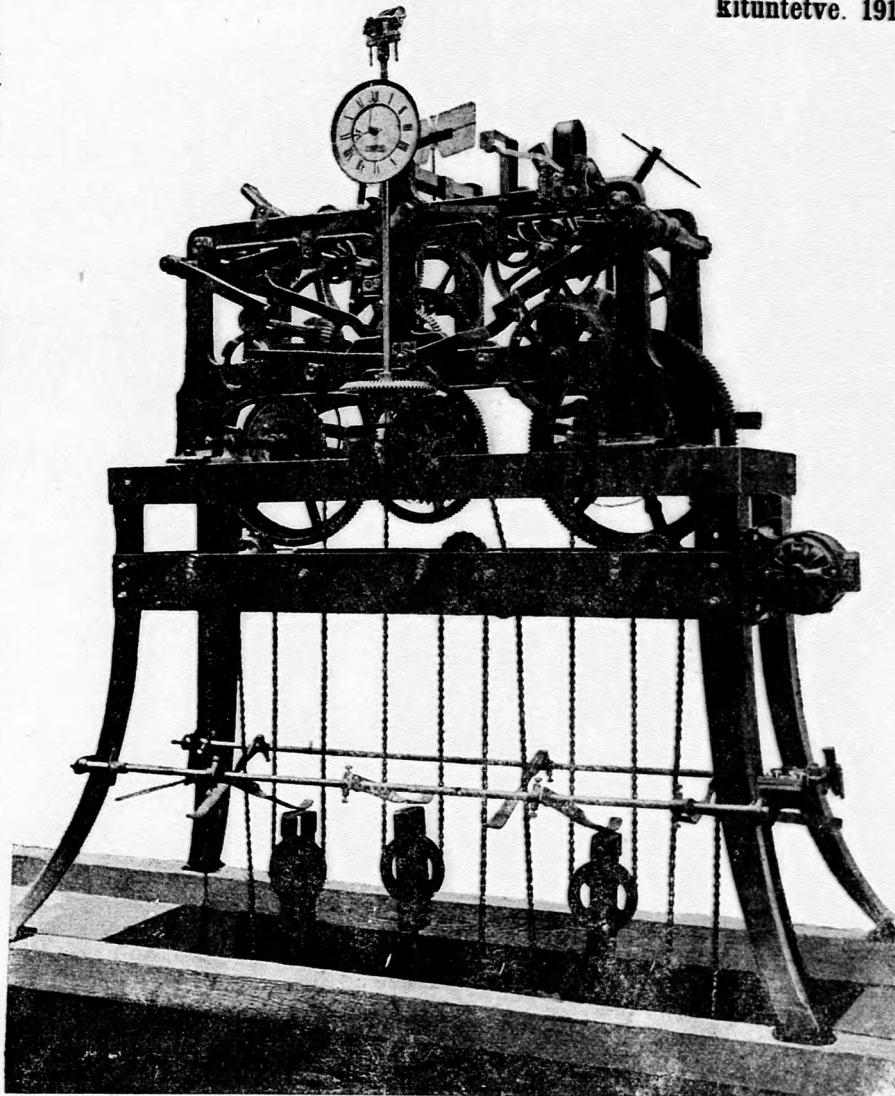
A magyar királyi államvasutak, posta, dohánygyárak és zálogházak, Pécs, Szeged, Szekszárd, Szabadka, Nagybánya, Debreczen, Kecskemét, Hajmáskér, B.-Gyarmat, Hódmezővásárhely, Múraszombat stb szállítói.

30 munkás, 45 gép.

Költségvetéssel díjtalanul szolgálunk

Szállítunk fagymentes toronyóra olajat.

Előnyös fizetési feltételek.

AUTOMATIKUS VILLAMOS FELHUZÁSÚ TORONYÓRA.

A SZÖLLŐMOLY

elleni védekezésre ajánlom a Jablonovszky tanár által szerkesztett
o KETTŐS SZÓRÓVAL ELLÁTOTT o

Revolver-permetező szórót

(minden permetezőre alkalmazható, ára 10 korona), valamint különböző rendszerű permetező-gépeket, kézi és háti kénporfúvókat, gummi csöveket és alkatrészeket. 000000

Kerti-padok raktára.

Sesztina Lajos vaskereskedése.

DEBRECZEN, Piac-utca 23-ik szám.

MEDGYASZAY SÁNDOR

villanyerőre berendezett szalonna, zsiradék, füstölthús és kolbászneműek gyára.

Nagyban és kicsinyben való eladás.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Debreczen, Gróf Degenfeld-tér 2-ik szám.

Telefon-szám: 489.

TÖRÖK PEZSGŐ- GYÁR DEBRECEN

gyártja a legjobb magyar pezsgőt

Nagy alkalmi borvásár a Péterfia-utca 61. számú pincében.

Dávidházy Kálmán

könyvkötészet és dobozgyár r.-t.
DEBRECZEN, Fűvészkert-utca 9-ik szám.

Könyvkötészeti, papírnemű,
valamint bőrdíszmű készit-
ményeiről országosan elis-
mert elsőrangú üzlet. >>>

Jutányos árak!

Elsőrangú jó munka. Pontos kiszolgálás.

ALFÖLDI TAKARÉKPÉNZTÁR

DEBRECENBEN, Piao-utca 16., saját palotájában.

Alaptőke: 2.400,000 kor. Tartalékok: 1.555,000 kor.

~ ~ ~ **Érdekközösségben a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankkal.** ~ ~ ~

Üzletágai:

Takarékbetétek, csekkszámok. Váltószámitolás, törlesztés és jelzálogkölcsönök. — Értékpapírok vétele és eladása, tőzsdei megbízások; hitellevelek bel- és külföldre. Előleg értékpapírokra és árukra. — Saját áruraktár.

Affiliált intézete:

Kabai takarékpénztár részvénytársaság; Nádudvari takarékpénztár részvénytársaság. Hajdunánási takarékpénztár részvénytársaság.

Safe-deposit (magánletét pénztár). ~ **Fióktelep: Vámospércs.** ~

IFJ. BARTHA ISTVÁN

**Kövező-mester és
utépítési vállalkozó**

Telefon 785.

Elvállal kocsiútak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását — termeskővel, kockakővel vagy téglával, vidéken is. — Költségvetéssel szívesen szolgálok. xxxxxx

Telefon 785.

Debrecen, Kossuth-u. 35.

